

La vigor d'una nació ve mesurada per aquells que fan coses i no pas per aquells que les descriuen

Eduard de Bono

Per a un colonitzat, parlar la seva llengua, és ja un acte revolucionari

Jean-Paul Sartre

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C.
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÒDIQUES
 EN CATALÀ

ANY XVIII. NÚMERO 410

1er DE MAIG DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

FIRES DE SANT FRANCESC A MURO

Na Sònia Vives i en Rafel Sedano, posaren taula de Joves de Mallorca per la Llengua a la Fira de Muro, el mateix dia hi havia taula dels joves per la Llengua al Castell de Bellver de Ciutat. Aquests joves fan molta de feina per la conservació de la llengua catalana a Mallorca. Ara preparen el correllengua que passarà per tots els pobles de Mallorca els dies 2-7 i 8 de maig dia que acabarà el correllengua amb la gran diada per a llengua a la Ciutat de Mallorca.

Fa dos anys que na Magdalena Fiol de Consell broda taules, quadres, vestits etc. Va exposar la seva obra a la Fira de Muro.

Fa 3 anys que n'Andreu Arrom d'Inca pinta a l'aquarel·la i a la cera, una tècnica aquesta darrera, inventada per ell. N'Andreu va jugar amb el Constància els anys seixanta, quan l'equip va pujar a segona divisió.

Fa 2 mesos que n'Antoni Cladera regenta la recent oberta, Oficina de la Caixa Rural a Muro. A la foto amb en Jaume Julià, director comercial balear de la Caixa Rural.

En Salvador Noguera és un comercial de Motor Nordic Balear S.A. que està al Polígon de son Castelló de Ciutat. Ven cotxes de les marques Volvo, Daihatsu i Subaru. Els trobarem a la Fira de Muro.

Fa 15 anys que en Jaume Petro i el seu germà Francesc són agents oficials de la marca Peugeot a Muro: Cotxes d'un milió tres-cents mil fins a cinc milions i mig. Tel. 971 537 108

Fa 15 anys que n'Antoni Company és agent oficial de la marca Suzuki a sa Pobla. Cotxes de milió i mig fins a quatre milions de pessetes.

Fa 10 anys que na Núria Sunyer de Ciutat pinta a l'oli paisatges i cases. La trobareu al 971 467 579

ÒMNIUM CULTURAL

QUÈ ÉS?

Cultura catalana és la que es fa en català o la que es fa a Catalunya?

?

Cuina catalana és la típica de Catalunya o tota la cuina que es fa a Catalunya?

?

Fa 4 anys que n'Antoni Riera és agent Toyota a sa Pobla i al Port d'Alcúdia. Ven cotxes de milió i mig fins al nou milions de pessetes. El trobareu al 971 540 110.

En Sebastià Bover i el seu fill Sebastià acaben d'obrir la botiga Elèctrica Bover a Muro. Venta de material elèctric i instal·lacions en general. Tlf. 971 537 172

* Des que era ben jove, na Caterina Figuerola des Coll d'en Rabassa pinta paisatges a l'oli. El seu telèfon, 971 537 352

Especial dedicat a CIUTAT DE MALLORCA
 Si vos ha agradat, telefonau al 971 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Fa un any que en Carles Almoguera de Còrdova regenta l'Agència de Viatges Mundo Jet al carrer d'Aragó de Ciutat. Abans aquesta agència va estar a la Plaça Major, i durant vint anys, en Carles va tenir botigues de modes a la mateixa plaça.

Fa 21 anys que en Joan Olives i Mercadal va obrir els Multicines Chaplin a la barriada des Güell de Ciutat. Són 6 sales on se projecten les millors pel·lícules de Mallorca.

Fa un any que en Miquel Garau té l'Agència d'Assurances AXA Aurora a la barriada de sa Plaça de ses Columnes de Ciutat. Abans i, durant els darrers quaranta anys, la va tenir al carrer de Sant Miquel, a l'edifici de sant Antoniet.

Fa 3 anys que na Mercè Francia va obrir la Floristeria Francia a la barriada de la Plaça de ses Columnes de Ciutat.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

A Insalud, Direcció Provincial carrer Reina Esclaramunda hi ha el departament de personal que s'encarrega de contractar les persones que han de fer substitucions de treballadors en els centres d'atenció primària. No és requisit el mèrit de parlat català per a cap de les categories sanitàries (metges i metgesses, infermers i infermeres. En el cas de les categories no sanitàries (zeladors i zeladores, auxiliars administratius i administratives) el català sí que puntua però els altres idiomes estrangers puntuen més. Ah, i l'estatut d'autonomia diu que el català és l'idioma propi i oficial de les Illes Balears i Pitiuses.

N'Andreu Garau de sant Jordi, ex director de l'Hotel Acapulco, conegut a la comarca de s'Arenal pel seu antiobrerisme, actual president de l'Associació fantasma de sant Jordi associada a FEPAE, intenta entrar a la candidatura municipal de Ciutat de Mallorca pel PP. Els més vells, diuen que son pare Guillem Garau era falangista, un dels millors matons de la comarca, diuen.

L'arquebisbe Elio Sgreccia, vice-president de l'Acadèmia Pontificia per la Vida, criticà la setmana passada la distribució per les agències de les Nacions Unides de la "píndola de l'endemà" a les dones i nines violades a Kosovo. El prelat subratllà que aquesta píndola té una "acció abortiva", i que en conseqüència no pot ser acceptada per la moral catòlica.

N'Alexandra Davidovic, de 41 anys, natural de Belgrad, capital dels serbis, anava discutint de manera acarnissada amb el seu company sentimental de nació alemanya a bord d'un Alfa Romeo que anava de Lluçmajor a s'Arenal la setmana passada. En arribar al quilòmetre 6'900 la discussió sobre la conveniència o no dels bombardejos arribà a tal punt que el xofer es va aturar. Ella, cega

d'ira, davallà del cotxe amb tan mala sort que en aquell moment fou envestida per un Suzuki que passava per allà. La dona va pegar a l'aire i va caure per un desnivell a dins un tros d'ametllers. La seva ràbia i els seus somnis imperials, totalitaris i excoents li havien fugit de cop, era morta i ben morta. És la primera víctima de la guerra dels Balcans a Mallorca.

de butà, davallaran de preu. Al cap de tres dies, l'ampolla de butà puja 35 pessetes. Genial!

Les autoritats inquieres amb majoria del PP organitzen per primera vegada en la història *La Feria de Abril en Sevilla*. Llavors, quan el batle d'Inca ordena que s'acabi la festa a les tres de la matinada perquè hi ha un renou de mil dimo-

La víctima caigué per un desnivell en ser atropellada.

Els president Aznar anuncia amb bombo i platerets que algunes coses, entre elles la bombona

nis, els andalusos agredeixen a un dels seus regidors. Més se'n mereixen! Ω

Meditacions kosovars

Segons que sembla, Milosevic no és nacionalista, ni tampoc ho eren els dirigents comunistes de l'extingida URSS, ni els dirigents xinesos passats i actuals, ni l'expresident indonesi Suharto, ni el pare de la Turquia "moderna", Kemal Atatürk; ni tants altres dirigents que des de la direcció dels aparells de l'estat, principalment l'exèrcit, han reprimat el dret d'autodeterminació dels membres de nacions subjugades... M'agradaria saber amb quins arguments tots els qui qualifiquen el mot nacionalisme amb els adjectius més desfavorables al seu abast -sempre que sigui associat a pobles sense estat- poden denigrar sense que els caigui la cara de vergonya la lluita d'albanokosovars, moldaus, tibetans, armenis, kurds, timorencs i tants d'altres per emancipar-se, molt sovint contra adversaris terribles que gaudeixen en exclusiva de l'ús de les armes i de tot el poder de l'estat.

És evident que cal una clarificació conceptual. Per començar, cal deixar ben clar que el mot nacionalisme pot englobar moltes realitats diferents, i que no hauria de portar aparellades connotacions de caràcter moral de cap tipus per a quedar reduït merament a un mot neutre i tècnic, de la mateixa manera que molts mots del vocabulari polític, com per exemple "socialisme" o "repu-

blicà", que a hores d'ara són absolutament neutres i que tan sols adquireixen matisos morals en funció de qui els fa servir. Es més, si haguéssim de contraposar nacionalisme d'estat -o estatisme- a nacionalisme -entès com a nacionalisme d'alliberament- qui s'emportaria la palma en perversitat seria el primer; aquest sí que seria un nacionalisme nefast, i no el segon, propi de petits pobles subjugats i, fins i tot, històricament, pobles sobirans agredits per potències imperialistes, com aconregué en el cas del Vietnam. No es pot negar que és des dels aparells estatals des d'on s'han dissenyat, amb absoluta premeditació, les pitjors mortaldats d'aquest segle que estam a punt d'abandonar. Un segle que regalima sang per arreu i en el qual l'aniquilació del ser humà pel ser humà ha arribat a aconseguir una perfecció mai vista: des del genocidi armeni al genocidi que pateix el poble albanokosovar, passant per les matances de kulaks, les purgues stalinistes, l'holocaust jueu, les deportacions de tàrtars i txetxens, al invasió del Tibet, les matances de Srebrenitca, el genocidi del poble kurd o el genocidi del poble timorenc. Tot de situacions que tenen el seu origen en l'estatalisme a ultrança, en el fonamentalisme de l'estat-nació.

Es tracta d'un model d'estat que es remunta a la Revolució

Francesa i que està íntimament relacionat amb aquella mala digestió dels postulats de l'enciclopèdisme anomenada jacobinisme, en virtut de la qual la història i la tradició dels pobles no dominants desapareix sacrificada al culte suprem de l'estat, que -paradoxalment- és hegemunitzat pels grups nacionals més forts -és a dir, que disposen de més capacitat de violència-, els quals donant-li la volta a la situació s'aprofiten de l'aparell estatals per posar-lo, implícitament, al seu servei. Quan aquesta visió del món -o seria millor dir-li malaltia?- anomenada jacobinisme perd de vista tot altre referent que no sigui ell mateix i no rep cap altre empelt moderador pot crear monstres terribles i ens pot portar fins a organitzacions socials de caire totalitari on l'individu -i encara menys els grups nacionals minoritaris- no sigui considerat res. Des d'on sinó s'alimenten els arreus dels feixisme roig -o stalinisme-? És molt significatiu que l'actual dirigent de l'estat-nació iugoslau, el nacional-comunista i stalinista Milosevic, obtingui els seus principals recolzaments de l'extrema dreta, d'ella mateixa manera que a Rússia siguin els més fidels aliats dels nacional-comunistes els partits feixistes. Ω

Joaquim Torrent Barcelona

OMNIUM
CULTURAL

PER
QUÈ?

La Constitució
espanyola imposa el
deure de conèixer
el castellà?

QUAN

a Europa cap
constitució exigeix
aquest deure que
vulnera els drets
individuals més
elementals.

?

“Esta és tu casa”

PERE FELIP I BUADES

Ja estam en vespres electorals. Ara, com ja va passar en les anteriors, és quan els partits polítics mallorquins ens mostren la seva vertadera cara: la de partits polítics molt forasteritzats, fins i tot el que s'autodenomina nacionalistes.

I s'observa això (lo de forasteritzats, o el que es el mateix, antimallorquinitzats en tot: des de la confecció de llistes, en les que cada dia es nota més la poca presència de llinatges de procedència autòctona, i cada vegada més la presència massiva, a totes les llistes, incloses les nacionalistes, de noms de clara procedència estrangera, Espanya inclosa dins la qualificació d'"estrangera". S'observa, també, que les campanyes que desenvolupen els candidats, van totes a adular, mimar i valorar el vot estranger (inclòs l'espanyol), amb un total i vergonyós menyspreu envers el valor del vot mallorquí.

I així ens va a nosaltres, els mallorquins, que no sabem, ni volem fer valer el valor del nostre vot, dels nostres vots, que són tan

valuosos com poden ser els dels estrangers (espanyols inclosos) i a més, molt més nombrosos que ells. La llàstima és que nosaltres no som tan intel·ligents com ells, i tampoc tan llests. I és clar, així ens va a nosaltres que regalim els nostres vots de la mateixa manera que regalim la nostra terra, la nostra economia, la nostra feina, la nostra cultura i la nostra llengua... Som així. Som nosaltres, els mallorquins, els més beneïts, els més covards, incultes i inconscients d'aquest món. Som l'únic poble d'aquest món, que de manera notòria i pública, va cap al seu propi suïcidi, cap a la pròpia i definitiva extinció, cap a la pròpia i definitiva mort com a col·lectiu, com a poble amb cultura pròpia i diferent de la dels invasors i colonitzadors que sense cap esforç, se van apropiant de tot: de la riquesa de la terra, del poder polític, de la nostra religió, de la nostra cultura i de la nostra llengua que es suplantada per l'espanyola.

Tot això ho realitzen cada dia. Però quan és més ostensible i

detectable el seu avanç i la nostra reculada, és quan hi ha eleccions autonòmiques i municipals. Llavors, és quan veiem als nostres candidats, perdre el cul per anar a cercar les benediccions als santuaris forasters: Fira d'Abril, Cases regionals... Llavors és quan veiem aquestes llistes fardides amb noms dels invasors de fet i de dret, i que exerceixen com a tals. És quan veiem aquestes supercampanyes dirigides única i exclusivament als seus escolans, als seus comparses invasors. És quan veiem als polítics que s'autodenomina nacionalistes (cosa que ja de per si és un frau), que, en el tremend error de menysprear al seu electorat natural i en la recerca d'allò quimèric i enganyós, obliden les seves senyes d'identitat, la seva autoestima i fins i tot la seva vergonya, venent, a canvi del plat de lleties de l'utòpic vot invasor, el vot real, el vot dels seus conciutadans, el dels seus compatriotes. El vot de l'honradesa i la tradició i l'amor a la terra, la cultura i la llengua.

Venen allò que és mallorquí. Venen Mallorca. Ells si que venen Mallorca. Venen la Mallorca política. Són uns especuladors que se fan representants d'un sentiment i d'una forma de ser per a vendre-la. I la venen a preu baix, molt baix.

Sens dubte la història els demanarà. Demanarà a aquesta nacionalistes descafeïnats que, usurpant una ideologia a la que no pertanyen, faciliten la labor dels que sí, son conseqüents amb el seu nacionalisme espanyol que ens destapa el seu vertader talant ocupant i colonitzador d'aquesta terra que han conquerit. El cas més flagrant és d'aquest partit que s'autodenomina espanyol. Això és, el socialista PSOE que, sense cap temor, sense cap prevenció, s'ha llevat la careta i va per Mallorca mostrant-nos la seva vertadera cara. La seva cara espanyola, antimallorquina, la que menysprea als mallorquins, la que adula i valora als forasters als que, des de grans cartells electorals situats als carrers de Ciutat, els llança el missatge que ells esperen, el missatge que nosaltres temem. El missatge que anuncia en espanyol, és clar, que, gràcies a la seva gestió, a la seva feina, ells, els invasors **Han llegido a casa**, a casa seva... Aquest és el rètol amb el missatge per a ells, els invasors tenen, no els drets. No. Tenen tots els drets! El cartell diu en espanyol **ESTA ES TU CASA**. I... d'acord. Però, i els mallorquins? Que farem els mallorquins després de les pròximes eleccions?

Els mallorquins, hauríem de reflexionar. Ω

Na Margalida Pisa des Figuerat i n'Àina Medina d'Astúries regenten la Immobiliària Finques Corral al carrer d'Aragó de Ciutat des de fa 12 anys. Aquesta immobiliària està estesa per l'Estat espanyol, Itàlia i Centre Amèrica.

Fa 4 anys que en Francesc Mir és el gerent del Centre Balear de Biologia Aplicada que està al carrer Uetam de Ciutat: anàlisis d'aigües, aliments, terres, etc.. A la foto amb els biòlegs Marta González i Benjamí Riudavets.

Religió

L'Índia: hinduisme confessional

El *Rashtriya Swayamsevak Sanagh* (RSS) és la branca juvenil militant del governant *Bharatiya Janata Party*, un partit d'extrema dreta creat el 1926 a l'estil dels camises negres nazifeixistes. Aquest grup prou l'hinduisme (estatisme confessional) fanàtic i espartordeix no sols les minories religioses com els cristians (un 3% de la

població) sinó també qualsevol hindú crític amb ells.

Una església de l'Estat de Karnataka, al sud de l'Índia, fou atacada per fonamentalistes hindús diumenge 22 de novembre de 1988. Vora 50 militants del RSS fortament armats interromperen un culte de l'Església evangèlica índia a sant Tomàs de Kulai. Apallissaren el pastor, el qual va haver de ser hospitalitzat. Tot bramant frases anticristianes, molestaren dones, infants. Profanaren l'església i en feren malbé tots els arxius. Un estudi publicat el 24 de novembre pel *Forum cristià pels drets humans* fa

esment de més de 113 atacs semblants contra cristians a l'Índia. La violència anticristiana ha augmentat espectacularment aquests darrers anys.

Un cap indú llançà un ultimatum als cristians en un gran aplec a la regió tribal de Nasik a l'Estat de Maharaixtra. S.V. Bharati digué davant milers de persones el 5 de gener del 99 que si els cristians no se n'havien anat d'aquella regió el 31 de març patirien **conseqüències greus**. Reclamà també la prohibició de qualsevol finançament de l'estranger als cristians d'aquelles tribus especialment receptives al missatge cristià.

El moviment extremista hindú *Xiv Sena* inaugurarà sa branca nepalesa el 5 de gener i anunciarà la seva oposició a qualsevol canvi de religió, tot fent esment a l'espectacular creixença dels cristianisme al Nepal. Nepal és de majoria induista.

Illes Maldives: alliberament de cristians empresonats

A l'arxipèlag de les Maldives, de majoria musulmana, uns 50 cristians van ser sobtadament detinguts al juny del 1988, i durant llur detenció foren forçats a participar en el ritual musulmà. Però després de pressions d'O.N.G.'s que amenaçaven la indústria del turisme, la major part d'ells foren deixats en residència vigilada a les darreries d'agost. Després de mitjan novembre tots varen ser plenament alliberats.

Els cristians no hi fan més que uns pocs cents en una població de 260.000 habitants, islàmica al 100% al dir del govern. La Constitució de la Maldives prohibeix canviar de religió. Durant tota la campanya per l'alliberament dels presoners, les autoritats han negat que ningú hagi estat detingut per raons religioses. Ω

Nepal: Morts sense explicar

Mentre que els cristians del Nepal esperen una explicació a tomb de dels cristians detinguts el 20 de novembre, hom tem que els fanàtics de l'hinduisme confessional es dediquen a enganyar la gent amb simulacres de sanacions.

Els dos joves cristians morts a comissaria es deien Gopal Buda (23 anys) i Sukh Kham (27 anys). Segons el pare de S. Kham, els policies se'ls van endur a la caserna i més tard reconegueren d'haver-los matat. Els cristians de la rodalia tenen prohibit parlar del cas.

Fa 8 mesos que en Josep Sánchez de Barcelona i la seva dona Wella Pechi-seu de Dinamarca regenten el Bar Restaurant ZZ a la barriada de les Columnes de Ciutat. Despatxen menús a 875 ptes, i son del Barça.

Fa 2 anys que na Magdalena Pomar va obrir la Immobiliària Immalena a la barriada de la Plaça de les columnes de Ciutat. Na Magdalena ja feia 25 anys que negociava amb finques i cases, abans d'obrir aquesta agència immobiliària.

CLÍNICA HARMONÍA

- Medicina General • Homeopatia
- Hidroteràpia del Colon • Acupuntura
- Dietètica • Massatge • Iridologia
- Limfo drenatge • Osteopatia

Telèfons: 971 467 364 - 971 771 250 - Fax: 971 771 250
C/ Margarida Caimari, 24-1 - 07005 Ciutat de Mallorca

Fa 30 anys que en Francesc Campins va obrir la Botiga d'Electrodomèstics Telehogar a la barriada de la Coloma de Ciutat. També té botiga oberta al carrer Velázquez.

Fa un any que na Caterina Mulet ha obert la Perruqueria Catí a la Plaça de ses Col·lumnas de Ciutat.

Fa 6 anys que n'Isidre Falcó regenta la Perruqueria Isidre a la barriada de Pere Garau.

Fa 4 mesos que en Josep Sans ha obert la Tapisseria S.M a la barriada de la Coloma de Ciutat.

EL VEL DE MAIA (6)

Estupefacte

PERE GRI

En Fructuós es trobava esbalait, esglaiat, astorat, atònit, és a dir, estupefacte, com si fos una persona curta d'enteniment i voluntat, que sembla estar en continua suspensió per l'efecte dels estupefactes. El seu esglai va augmentar encara més quan sentí una veu que deia: -Tu el que has de fer és sortir a comprar cocaïna, oblida't de la feina, telefona dient que no hi aniràs, ni avui ni mai.

-I com vols que no hi vagi, si necessit doblers per passar el mes, respongué. -T'he dit que no t'amoïnïs pels doblers, digué la veu, ara mateix en trobaràs molts dins el calaix on ahir guardares el tors d'haixix, però pensa a canviar-lo dins el rellotge.

Efectivament, quan obrí el calaix, devora la xocolata hi havia un grapat de bitllets de 10.000 pessetes, en Fructuós en contà cinquanta.

-Recorda, insistí la veu, són per comprar drogues dures i per dedicar-te a la política. Pensa a fer les dues coses, i si no ho fas, no en trobaràs més de doblers.

Doncs, si és així, pensava el nostre personatge, ja em puc acomiadar de la feina, ara mateix telefonaré.

Primer posà el tros d'haixix dins el rellotge, llavors marcà el número del telèfon mòbil del seu cap, de nom Arnau Catany.

-Bon dia!, ets n'Arnau?, som en Fructuós, digué.

-Bon dia ho serà per tu, li va respondre aquell, què dimonis passa que no has vingut?, creus que me'n puc sortir jo tot sol amb tanta de feina?, ja et vaig dir que et despatxaria si tornaves arribar tard, què ha passat?

-Em pots despatxar tot d'una que vulguis, contestà en Fructuós, no he vingut perquè m'ha tocat el cupó de l'ONCE, 250 milions, què et sembla?

-I aquesta és veritat?, digué astorat l'amo, No em pensava que tu jugassis a n'això.

-Doncs, ja ho has sentit, deixa la feina, afegí en Fructuós.

-Això ho haves d'haver dit amb quinze dies d'antelació, digué n'Arnau, perquè tengués temps de cercar-ne un altre.

-Per una vegada pots fer una excepció. Venga, prepara'm la

liquidació, ja passaré a signar. I ara penjaré, perquè tenc moltes coses que fer amb aquests 250 milions, concluí l'embruixat, sense saber el què deia, influït com estava per les veus que sentia i els efectes de la xocolata libanesa.

-Bé, fes el que vulguis, estic molt content que t'hagi tocat aquest premi, li respongué n'Arnau, acomiadant-se ell també.

Al cap d'una estona, en Fructuós pensà que havia de complir el que li havien manat la bruixa i aquella veu que sentia el dematí. Necessitava comprar cocaïna, i també la llibreta per escriure el diari. Pels doblers no s'havia d'amoïnar, pel fet que en tenia a grapats. A més, li servien per comprar molts d'aliments, i omplir la gelera, perquè sobre la necessitat d'alimentar-se bé també l'havien advertit.

Per resoldre la qüestió d'on anar a comprar cocaïna, decidí que el millor que podia fer era demanar-ho a un amic seu, n'Exuperi, que segurament ho sabia.

Marcà el seu número de telèfon i aquell despenjà molt aviat.

-Bon dia!, som en Fructuós, digué en primer lloc. Et telefonava perquè m'hauries de fer un favor, dir-me on puc anar a comprar cocaïna, és una necessitat que tenc ara mateix.

-I has pensat que jo t'ho podria dir, respongué n'Exuperi. Mira, has d'anar a Son Banyà, i demanar per un gitano català que li diuen "El Pistatxo". Quan el vegis, no li demanis directament si té cocaïna per vendre, sinó que has de dir, tens delícies de Colòmbia?, així sabrà que hi vas de part meua.

Una vegada hagué escoltat les explicacions de n'Exuperi, en Fructuós agafà 50.000 pessetes del grapat que hi havia dins el calaix i partí a fer allò que havia de fer, encara en un estat d'estupefacció total:

Cocaïna, pensava dins el cotxe, alcaloide extret de la coca, arbust del Perú, que s'empra com anestèsic local. Jo estic a punt de ficar-me en la cocaïnomania, un ús persistent o abús de la cocaïna. Em convertiré en un cocaïnòman, el que té afecció excessiva a la cocaïna. He de pensar bé el que faig. Ω

Català a Casp

MIQUEL BLANC

Mossén Mariano Valimaña era un capellà nascut a Calanda, que va ser sotxantre de la Parroquial de Casp, a mitats del segle passat. Va deixar escrites, a més de vèries Misses i Novenes, un recull de notícies sobre la història de Casp que, titol·lades "Los Anales de Caspe, por Valimaña", van ser reproduïdes al Boletín de Historia y Geografía del Bajo Aragón, una mica escurçades i sovint comentades o corregides pels redactors de tan meritori Butlletí. A la pàgina 182 del tomo III, corresponent a l'any 1909, apareix una notícia, de la que se n'ha fet molt poc ressò, que jo sàpigues. Diu textualment: "El idioma catalán en Caspe. Año 1594. Escrituras antiguas prueban se hablaba lenguaje catalán en esta villa, y he visto documento demostrativo de que el habla catalana fué la común en Caspe hasta las cercanías del año apuntado. Por este mismo tiempo existían aquí muchas fábricas de tafetaneros y calceteros de seda, la cual se cosechaba en abundancia."

He copiat tot això del tafetan i la seda per no deixar la notícia a mitges i que ningú no se pense que tallo per allí on vull. A la vista del que mos diu Valimaña, avalat pel grup del Boletín, que era tan escrupulós, jo me faig unes quantes reflexions. Primera: Què en pensen los caspolinos, si és que se n'han acatat?. Segona: Valimaña no va en romanços, parla tres vegades seguides del idioma catalán, del lenguaje catalán i del habla catalana i no diu res de chapurriau ni usa cap eufemisme per fugir de la realitat, perquè ell ho devia tindre molt clar... i català. Tercera: Les llengües no desapareixen de sobte i la existència d'abundant toponímia caspolina (Mirapeix, Montfort, Castellfollet, Santa Maria de la Horta, etc.)

i de catalanismes en la parla local (albercoque, budilletes, compromís, esclafar, juvenalla, muixoner, polligana, remenar, etc.) ho demostren. Me pareix clar que estes paraules no són sobrevingudes dels pobles veïns de parla catalana, sino que venen del fons dels temps i són autòctones a Casp.

I què passa amb Castelnou, Puig (Pui) Pinós, Serra de Sant Just, Andorra, Jaganta?. Los actuals catalanismes d'Alcanyís (carambullar, gaire, pansido, presco o pressiego, renglera, taca, zuro, etc), de Valldalgorfa (agarza, garxofera, banyatori, etc.) i altres que no cito per no ferme massa pesat, no podrien ser un indicatiu de que la llengua catalana estave més estesa, Aragó endins i agafave una franja més ampla que l'actual, que se va anar perdent, com a Casp, en un procés que ara està un poc frenat, però no del tot?. Déu mo'n guard d'afirmar-ho rotundament, perquè tot això encara està agafat pels pèls, però ho oferixo als estudiosos locals sense complexes, per a que ho confirmen o ho desestimon (documentalment, és clar) i quedarem tots encantats de saber una mica més, sigue quin sigue lo resultat. Ω

ÒMNIUM
CULTURAL

Si a Catalunya
existeix el deure
de conèixer el
castellà,

Per
què

no s'accepta,
també, el deure
de conèixer
el català.

?

S A C A P O L A D O R A

Acord amb el President Matas

Sí senyor, estam plenament d'acord amb el President Matas en relació a les declaracions que va fer el dia 25 de març sobre l'atac de l'OTAN a Sèrbia (és a dir, Jugoslàvia).

L'ultranacionalisme duu a situacions indesitjables i a reaccions indesitjades, especialment quan generen mort i destrucció, com sol passar en la guerra. El nacionalisme radical dels serbis, amb el president Milosevic com a màxim responsable, ha desencadenat una acció bèl·lica tendent a aturar un genocidi que podria superar el comès sobre Bòsnia.

El problema del president Matas és que no equipara Sèrbia amb Espanya i Bòsnia o el Kosovo amb els Països Catalans, sinó que pretén fer-nos passar a nosaltres per "còmplices" de Milosevic, oblidant que el genocidi s'ha fet des del poder que garanteixen les estructures d'un estat colonial que no garanteix el dret a l'autodeterminació que reconeix l'ONU per a tots els pobles.

Esperem que l'OTAN no hagi de bombardejar mai Madrid (equivalent de Belgrad a nivell polític). Seria un mal símptoma per a tothom.

"Expertes"

Els caps de llista dels partits polítics amb representació parlamentària a les illes no participaren a la taula rodona "El vot rosa" sobre el tema homosexual i les eleccions. Només ERC i EU-EV (formacions que tradicionalment han fet costat sempre a Ben Amics) hi enviaren representació per enforçar globalment el tema i denunciar la marginació i la desatenció que pateix aquest important col·lectiu de ciutadans. PP, PSOE, PSM i UM enviaren expertes en sanitat (els homosexuals són "malalts"?), i acció social (els homosexuals són "delinqüents"?), per evitar una foto indesitjada: ja veurem si els líders dels seus partits també deleguen la representació en "expertes" o "experts" als debats on sí interessa la foto. Ω

La Pau dels llops

*Nire aitarén etxea
Defendituko dut.*

GABRIEL ARESTI

Ara parlen de pau sobre les seves víctimes,
Amb l'espasa al coll dels pobles que han sotmès;
Amb milers de soldats disposats a seguir
Torturant i matant perquè el cercle no es trenqui
I la santa unitat del seu infern perduri
Sota el peu podrit pel perfum de la mort.
Ara parlen de pau i des de tots els angles
De la presó se sent el seu clam per la pau
Com un retruny llunyà d'una nova amenaça.
Ara parlen de pau i ja no es pot parlar
De res sinó pau, de res més sinó d'ells
I dels seus escolans que, amb l'encens de la por,
Enalteixen encara el seu gest de venjança,
Com si es tractés d'un gest amorós d'algun déu
Abocat, per amor, a fer-nos lliures ara.
Però som molt més esclaus: esclaus d'aquesta pau,
Esclaus d'una gran por, esclaus del seu vell odi,
Esclaus d'aquest miratge de llibertat arreu.
Ara parlen de pau damunt de tots els pobres
Mentre en banquets i festes i feines de més preu
S'atipen en plats d'or de la nostra pobresa
I ens paguen un cop l'any amb un castell de focs.
Jo em pregunto: per què? Perquè han fet de la pau
La mentida més gran, aquesta tan cruel
Enganyifa perduda al fons dels nostres cors?
Amb engrunes de res, amb poltrones de vent,
Amb paraules buides de qualsevol sentit,
Ara els nostres cabdills enarboren banderes
D'una pau que s'albira com un nou cop d'estat.
I nosaltres, senzills homes del món que som,
Veiem muts, com es tanca darrera de la pau
Potser l'última porta d'un alè per la vida,
Potser l'últim intent de parlar de la pau
O potser l'últim somni daurat de llibertat. Ω

Jordi Bilbeny Nadal de 1998. LXV aniversari de la mort del President de Catalunya Francesc Macià. Any del centenari del naixement de l'eminent metge i patriota Dr. Josep Trueta.

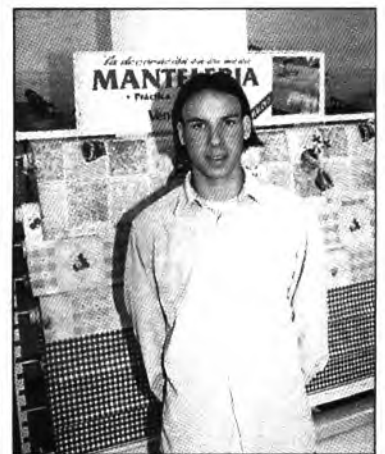
Fa 19 anys que n'Agustí Maldonado regenta el Taller Antilló de planxa i pintura, abans, durant 10 anys el va tenir al carrer de Marià Canals, total 29 anys a la mateixa barriada. N'Agustí se queixa que ha tingut molta dificultat en aprendre català i dona la culpa als mallorquins que quan el veuen canvien ràpidament de llengua i no hi ha manera de sentir-los parlar mallorquí.

Fa un any que en Cosme Carbonell regenta la Rentaduria Tintonet a la barriada de Pere Garau.

Fa 25 anys que en Pep Lluís Pons regenta el Basar de TV, un taller de reparació de televisió a la barriada de Pere Garau de Ciutat. A la foto amb el seu ajudant Miquel Riso que fa fer feina molts d'anys a s'Arenal.

Fa 2 mesos que n'Antoni Oliver de Bunyola ha obert la botiga P.G.H. a la barriada de Pere Garau de Ciutat. Ven plàstics i hules.

ELS CONCEPTES D'ESTAT I NACIÓ

«No es pot confondre l'estat i la nació. A Espanya existeixen un Estat i diverses nacions. De nacions, n'han parlat sempre els escriptors clàssics, Gracián, Lope de Vega, Cervantes, etcètera, en referir-se a catalans, bascos, gallecs i castellans.»

«Un estat és la malla que l'autoritat forma per a la governació d'una o diverses societats humanes. Una nació és la història, és la llengua, les tradicions.»

JOSÉ MARTÍNEZ RUIZ «AZORÍN», del seu llibre «Entre España y Francia»

Fa 6 anys que en Damià Cardell de Llubi regenta la Botiga de làmpades i mobles Sant Josep a la barriada de son Coc de Ciutat.

Fa 5 anys que na Margaret Neuville de França regenta l'Assessoria Neuville a la barriada de Pere Garau de Ciutat.

Fa 12 anys que na Maria del Carme Baella regenta la botiga Distribucions Fuster a son Canals. Ven vins i conserves arreu de Mallorca. Els seu telèfon: 971 247493

Fa deu anys que na Roser Voltes regenta l'Agència de Viatges Voltes a la Plaça del Tinent Coronel Franco de Ciutat. A la foto amb la seva filla Susanna.

Els no temes

PER QUIM GIBERT.

LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

"També el silenci és de vegades una opinió" (Anònim)

Mentre que a Xile l'homosexualitat és prohibida, el lesbianisme no corre la mateixa sort. És inaudit, però l'estat xilè no contempla aquesta segona possibilitat de relació sexual entre la seva ciutadania. I, per la mateixa lògica estatal, un fet o una cosa inexistent no es pot penar. La prohibició és, al capdavant, una forma de reconèixer implícitament quelcom i, en conseqüència, la polseguera que aixeca és altament propagandística. Aleshores, de l'objecte de la prohibició se'n parla públicament encara que sigui amb un to negatiu. Per tant, el govern de Santiago de Xile, quan escarmenta l'homosexualitat, no fa més que evidenciar indirectament la seva vitalitat malgrat que la interdicció esdevingui terriblement humiliant i inquisidora. Ara bé, i quan d'un tema com la sexualitat entre les dones xilenes no se'n diu ni gall ni gallina? És que no se'n vol parlar. Aquesta opció sexual és vista com un destorb social. Enfront d'aquesta nosa, s'opera amb altra estratègia, tan subtil i maquiavèlica com el pacte de silenci. Quan es tracta d'una temàtica tan íntima com

la sexualitat, no hi ha dubte que el silenci hostil és també una manera d'atacar despietadament la dignitat de la persona. I, per acabar-ho d'adobar, si mai hi ha la més mínima sospita entorn d'un cas de dones que s'estimen, només cal posar en pràctica el desdeny i la mirada indiferent que acostumen a amagar una càrrega de crueltat que encongeix l'estómac. "Seu la silence est criminel" era l'eslògan de *La vida és bella* quan es va presentar aquesta pel·lícula de Roberto Benigni a París fa uns mesos.

Les estadístiques han comptabilitzat en 86 els estats del planeta en els quals no tan sols el lesbianisme sinó també l'homosexualitat són no temes. D'aquestes opcions sexuals ningú se'n ocupa. I en cercles governamentals hi ha la consigna de desenvolupar la capacitat d'ignorar allò que no convé tolerar ni respectar. És ben bé l'expressió "il n'est pas" que engalten els francesos per a dir que quelcom no existeix o no és.

L'aborigen colonial era considerat un no ser per a la societat d'aleshores. Encara avui, però, una argentina m'explicava que en el seu país els indígenes no tenen cap reconeixement oficial com a poble. I durant

molt de temps, l'exercit d'Argentina els perseguia com a bèsties en batudes conegudes com "la caza del indio", en les quals gairebé no presentaven resistència. "Assolida l'alienació del sotmès mitjançant (bàsicament) la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i convertir-lo en el seu (nou) estat natural: per ço la colonització vol dir sempre la falsificació de la història, o encara la seva anatematització", assenyala Heins Dieterich en l'assaig *Emancipació i identitat d'Amèrica llatina. 1492-1992*.

Aquests dies, he pogut saber que les autoritats turques anomenen el Kurdistan la regió sud-est. Per el govern d'Ankara no existeixen ni els kurds ni cap altra cultura que no sigui la turca en la península d'Anatòlia. Els espanyols deien "El Norte" per anomenar Euskadi, i encara ara diuen "Levante" per anomenar el País valencià. Quan des de les esferes estatals no es vol veure ni sentir a parlar d'una realitat tan òbvia, com en aquest cas la kurda, per en Johnny Deep és tracta de fer malbé la seva autoestima, de convèncer-los que tot allò que són sobra de la faç de la terra, que llur cultura i llur poble són inútils". Els poders constituïts en estats tendeixen a considerar que només existeix una nació, la d'ells. Qualsevol reivindicació democràtica de sobirania és una impertinència que els executius estatals no tenen ganes d'abordar per més que ho

digui la ciència, la història o l'elemental sentit comú.

Mentre que al vila de Guernica aplegà 80.000 persones amb motiu del cinquanta anys del bombardeig, de la brutal carnisseria aèria llençada per la Legió Condor a Lleida, Granollers, Barcelona... se n'ha fet un no tema: "Es incomprensible que a Barcelona no hi hagi cap monument a les víctimes del bombardeig", denunciava l'historiador Josep Benet. En la mateixa línia, ara fa uns anys, la directiva d'en Josep Núñez va fer mans i mànigues per transformar en un no tema l'assassinat del seu predecessor barcelonista Josep Sunyol.

A les portes del nou segle, el govern d'Aragó es fa l'orni una i altre vegada respecte a l'oficialitat del català a la Franja de Ponent i França sent ploure quan se li planteja una qüestió que no sigui l'enaltiment o la salut de la llengua francesa.

També és un no tema la possibilitat de desempolsar de casa nostra les barbaritats comeses per destacats franquistes encara vius en un procés similar al de Pinochet. O, fins i tot, les accions de l'extrema dreta post-franquista a ciutats com València o Barcelona.

Els no temes són generalment bombes de rellotgeria que inquieten els pols de poder. I rebentar al caixa dels trons, ens desvetllaria de la hipnosi i del mutisme en els quals ens han submergit. Perquè, tard o d'hora, els no temes poden esdevenir temes de rabiosa actualitat. Ω

Catalanisme de baixa intensitat

El president demòcrata-liberal nord-americà **Thomas Woodrow Wilson**, una de les figures polítiques més rellevants d'aquest segle, elaborà, el 1917, catorze punts que constituïen un programa de reconciliació per quan acabàs la Primera Guerra Mundial, amb al finalitat d'assolir una pau justa (rebé el premi Nobel de la Pau al 1919). En un d'aquests punts defensava el respecte envers les minories i la possibilitat per part de les nacions sense estat d'accedir a la creació d'un estat propi. Arran d'aquesta declaració i de les intencions que se'n derivaren, representants polítics de pobles europeus minoritzats de l'època anaren a Washington a entrevistar-se amb el president Wilson, per tal de demanar el suport americà a llurs reivindicacions nacionals. Fou així com, per exemple, el txec **Thomas G. Masaryk**, i l'irlandès **Eamon De Vale-**

ra aconseguiren la creació de les repúbliques independents de Txecoslovàquia i d'Irlanda, a banda de la proclamació, amb el beneplàcit dels Estats Units, de les repúbliques de Finlàndia i de Polònia.

És sabut que una delegació de notables catalans pertanyents a la **Lliga Regionalista** visitaren aleshores **Wilson** a la Casa Blanca i sol·licitaren el seu ajut per a l'establiment d'un règim autònom al Principat de Catalunya. El president nord-americà, que era un home molt ocupat i poc amic de comèdies, els recordà que ell feia costat a les causes d'aquells països que reclamaven llur justa sobirania nacional, però si el que volien era una simple autonomia, no hi podia fer res, car això era una qüestió interna de l'Estat espanyol i de cap manera s'hi podia immiscir. Acabà dient als perplexes regionalistes cata-

lans que no li fessin perdre el temps i els suggerí que tornassin a Catalunya tan aviat com els fos possible.

Actualment, les reclamacions polítiques dels nostres (?) dirigents no han variat gaire, dissortadament. En paraules del prestigiós advocat i periodista **Alfons Quintà**, si Catalunya i els catalans volen existir col·lectivament no ha d'ésser defensat el paper de l'Estat intervencionista ni de l'Administració omnímoda. I afegeix, el monstruós buit ideològic del nacionalisme català s'està omplint tan a la baixa que un dia trobarem que només conté espanyolisme. Malauradament -increïblement!- no hem tengut mai una claredat de plantejaments, ni una voluntat o confiança en nosaltres mateixos. El sociolinguista **Lluís V. Aracil** ho indicà en aquests termes: *Es veritat que som la cultura minoritzada més impor-*

tant d'Europa, però també ho és que som els més ridículs. Potser al nostra país sigui doblement encertat allò de la política és una cosa massa important per abandonar-la en mans dels polítics.

Igualment, en l'aspecte lingüístic, la Comunitat Lingüística Catalana constitueix un cas especial. El professor i investigador **Bernat Joan i Marí** ho ha explicat així: *Que el català sigui la llengua minoritzada d'Europa que compta amb més parlants ens forneix prou informació sobre l'abast de l'anomalia. A la nostra part del món, totes les comunitats lingüístiques de vuit o deu milions de persones compten amb un estat propi i amb una llengua nacional plenament normalitzada. Bé, ja ho diu el lema: Cada poble llaura el seu futur.* Ω

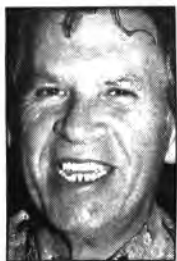
Andreu Salom i Mir

TOLDOS CARMONA
CARPINTERIA DE ALUMINIO EN GENERAL

Tel. 629 97 74 87 - 971 74 34 79 • C/ Gran Via nº 61 Ca'n Pastilla

CELLER CAN VICENÇ
CUINA MALLORQUINA

Carrer de Manacor, 16 • Tel. 971 461 032 • CIUTAT

L'esperit republicà

El segle (IV). La crisi de l'Univers hispà

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

L'èxit de l'ultraespanyolisme ha conegut els elements que l'han de destruir. Aquest enunciat és la tesi jo exposava. Fins ara, els formidables mecanismes construïts per l'Estat havien aconseguit mantenir culturalment satisfetes a les masses monolingües espanyoles. De seguida que hi havia una novetat cultural (ep, si el Règim la considerava convenient), la màquina de traducció en donava la versió en llengua espanyola. El Règim no dubtava en manllevar les darreres tecnologies estrangeres de manera que els súbdits (els catalans i els bascos, també) tinguessin a l'abast les produccions culturals en llengua espanyola. L'exemple més aconseguit es dona al món del cinema. Tota la distribució es feia exclusivament en doblatge castellà. És allò que anomenem l'Univers espanyol. Pens que els catalans no podem competir amb els espanyols en aquesta qüestió. Encara que disposéssim d'una autonomia real - a la manera dels flamencs, posem per cas -, l'estratègia de futur no és, no serà, jo pens, la construcció d'un Univers català, a imitació del model espanyol.

La via catalana haurà de ser, forçosament, aquella via que obri l'accés directe a l'Univers anglès. Aquesta és la via més comuna que han seguit la major part de països d'Europa. Els països escandinaus fa temps que són a l'avantguarda d'aquesta via; la immensa majoria de població d'aquests

països té l'anglès com a segona llengua (la tradició de l'espectador nòrdic és la de seguir els films en idioma original i, si de cas, subtitulats. Aquesta és la via que ja és present i real a grans àrees d'Europa i del Món. Pel contrari, els Estats espanyol i francès són uns estranys artefactes que es complauen amb el seu anacronisme. Dins aquest context, els catalans, tot i que avantatgem els espanyols, portem la marca indeleble del presoner de l'Univers hispà; anem a considerable retard respecte als pobles d'Europa i de l'Àsia (Per posar un exemple: la quasi totalitat dels vuit milions d'estudiants universitaris hindús són capaços de mantenir una conversa en anglès amb fluïdesa).

LA VIA CATALANA. (Òbviament, la simple extensió de l'utilització comercial de l'anglès a Catalunya no suposa un ajut per a la recuperació de la llengua catalana). Però és necessari que l'independentisme català superi la fase de seguidisme de les organitzacions marxistes; cal que superi la llarga tradició de "combat contra l'imperialisme", tradició on era molt fàcil confondre "Univers anglès" com a equivalent d'instrument d'imperialisme cultural. Encara avui es possible sentir a qualche artista català famós que proposa un front hispano-català contra "la invasió cultural nord-americana". Aquesta línia maniquea és la de la confusió. La via catalana assenyala nítidament

quin és l'enemic a combatre. És l'Oligarquia espanyola la que pretén anorrear el català, i no, de cap manera, els països anglosfons.

La crisi de l'Univers hispà és real i present; són les conseqüències de la crisi les que encara es minimitzen i s'oculten. Internet, la cibernetica, els nous sistemes de la comunicació posa en crisi el sistema de domini ideològic de l'Univers hispà. Ells, els oligarques, han comprovat de quina manera els fallen els seus mecanismes clàssics de traducció. En front del nou fenomen de la cibernetica, es donen pressa a construir els seus mecanismes propis amb la intenció de reassegurar les defenses del seu Univers en contra de les amenaces de l'exterior. Però els seus esforços són de bades; per molt que malavegin, no poden canviar l'estructura extraordinàriament oberta i transparent de la WWW. Per exemple, en aquest dies de genocidi contra els kosovars, els internautes comproven de quina manera totes les àrees balcàniques fan arribar les seves webs o bé exclusivament en anglès - la majoria - o bé en anglès juntament en altres llengües, i no en espanyol. Si, en un futur, els cercadors de l'Estat espanyol aconseguien establir programes de traducció automàtica de l'anglès a l'espanyol, això significaria que els cercadors catalans podrien establir els mateixos programes per la versió de l'anglès al català.

En ambdues possibilitats, els internautes catalans poden prescindir totalment del castellà i del francès. Es més, al moment present, l'accés a les webs implica l'ús de l'anglès. Per primera vegada, des de fa 500 anys, els catalans, una vegada situats dins aquest nou món, es trobarien en igualtat de condicions amb els espanyols.

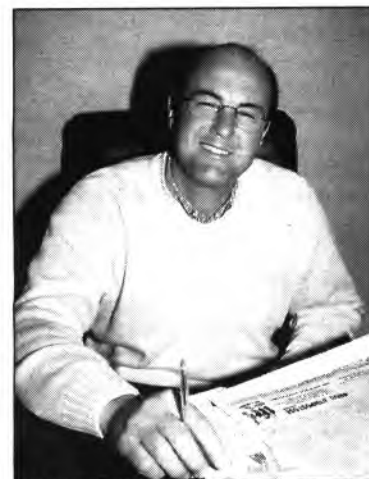
Avís per a catalanistes escèptics o poc informats: No es debat aquí quin ha de ser el camí del catalanisme. Respecte de la llengua i la comunicació, el camí - l'autopista - ja és construït. Els catalans, tard o d'hora, faran els mateix que fan els altres pobles d'Europa: l'ús de la cibernetica serà a l'abast de les classes populars. És un procés de transformació que afecta a tots els pobles del món. Segons l'anuari del 98 d'Information Society Index, al darrera dels Estats Units que ocupen el primer lloc del ranking, segueixen Suècia, Finlàndia i Singapur. Altres països destacats són Austràlia, El Japó, Hong Kong, Nova Zelanda, Corea, Taiwan... Gran Bretanya en un any ha passat d'un 6 % a un 14 % del total de llars; això voldria dir que uns 8 o 9 milions de britànics disposen d'accés a Internet.

Allò que importa és treure'ns de sobre l'opressió espanyola. I el mitjà al nostre abast és Internet i el domini de l'anglès. Tradicionalment, als catalans ens arriba la versió espanyola de milers i milers de productes culturals forans. Si de cas, al cap d'un temps, arriba la versió catalana, si s'escau. Amb Internet, els privilegis hispans s'han acabat.

L'expansió de la cibernetica al l'Estat espanyol posarà en crisi tota la immensa maquinària traductora hispana. Ω

Fa 3 mesos que en Josep López i na Rosa Maria Moia regenten el Bar Can Cantó a la barriada dels Hostalets de Ciutat.

Fa 15 anys que n'Enric Mus regenta la Botiga Proson a la barriada des Pont des Tren de Ciutat. Ven aparells de so i material d'il·luminació professional. Tlf. 971 420 300

Fa 11 anys que en Pere Gutiérrez és l'encarregat de la botiga Tecno Despatx al carrer d'Aragó de Ciutat. Comercialitza mobles d'oficina.

Na Caterina Salom i Orell de son Ferriol és la secretària de direcció de Piràmide Produccions Management que està al carrer del Bisbe Massanet de Ciutat. Un lloc amb estudi de gravació, produccions discogràfiques, promoció i contractació d'artistes etc. La trobareu al 971 245 246

Esquerra Republicana

Ciutadans pels Països Catalans

Tecnofonía s.l.
Distribuidor Oficial de TELCO
Grupo Telefónica

Telyco Llucmajor Antoni Maura, 57 b. Tlf.: 971 121 083 Fax: 971 664 046 07620 Llucmajor	Tecnofonía s.l. Servei Tècnic Post venda TELCO 07007 Reis Catòlics, 33 Ciutat Tlf. 971 27 34 06 Fax: 971 25 02 71	Telyco Arenal Trasime, 16 Tlf.: 971 269 310 Fax: 971 269 310 07600 s'Arenal
--	--	--

C A R T A O B E R T A

Fa 5 anys que na Caterina Bujosa és la directora comercial de l'Empresa Leady a la barriada del Pont del Tren de Ciutat. Una empresa que fabrica màquines de fer gelat a la manera antiga: se posen els ingredients a dins un dipòsit al mig envoltat de gel amb sal, s'endolla i en 20 minuts teniu un gelat casolà d'aquell que menjàvem els anys quaranta. Hi ha aparells d'1.700 litres a 9.500 ptes i uns altres més grossos de 3.500 litres a 19.500 ptes. Se poden trobar a totes els botigues d'electrodomèstics i a les grans superfícies de l'estat espanyol. Ara s'estan introduint al mercat portuguès i al francès amb molt d'èxit.

Fa 3 mesos que en Xavier Ivars de sant Jordi i en Xisco Oliver de Llucmajor han obert el taller de Cuines i banyes J. Ivars al carrer J. Verdader de s'Arenal. El seu telèfon: 971 744 402

Fa 2 anys que na Margalida Roca de son Cladera és la madona del Cafè Tella-dos (teulades en gallec) a la barriada de s'Estació de Ciutat. Són del Deportivo i del Mallorca. Aquest bar és un lloc de trobada dels gallecs de Ciutat, ja que l'amo, n'Alfons Rebolo és d'aquesta nació germana.

Senyor director de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió,

Suposam que deveu haver rebut moltes cartes com aquesta. Si és així, confiam que ens sabreu disculpar la reiteració. Us escrivim per demanar-vos que incrementeu, a les emissores de ràdio i televisió que dirigeu, els continguts informatius sobre les illes Balears i Pitiüses.

Vós sou ben conscient de la importància que les emissions de TV3, Canal 33 o Catalunya Ràdio tenen en la perifèria nacional catalana. A les illes, per exemple, la normalització lingüística seria un impossible sense TV3. Ja ho sabeu, això: no importa que us ho recordem.

El fet és que les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió són, a hores d'ara, l'instrument més apte, entre els que hi ha a l'abast, per articular l'espai comunicacional català que necessitam si volem construir una cultura i un país normals. Creiem, però, que les ràdios i televisions del Principat són eines tudes en bona mesura, perquè no reflecteixen amb normalitat la realitat de casa nostra del Sènia en avall i mar endins. Per exemple, creiem que últimament TV3 no ha prestat l'atenció adequada a la constitució del Pacte Progressista eivissenc i formenterer (la famosa Olivera pitiüsa), ni a la crisi del Partit Popular a Menorca i a Eivissa; també trobam que ha escassejat la informació sobre les Direc-

trius d'Ordenació Territorial aprovades fa poc pel Govern Balear, o sobre les recents mobilitzacions en defensa del territori. Aquesta migradesa informativa sobre les illes contrasta amb l'atenció que TV3 ha dedicat al conflicte del Partit Popular asturià, per posar un cas, o a alguns happenings d'Ecologistas en Acció en terres de ponent.

Com a catalans, entenem que ens toca ser alguna cosa més que unes taquetes exòtiques en el mapa del temps. Demanam, senzillament, el mateix tracte i la mateixa atenció que tenen els catalans de Lleida, Reus, Alcanar o Figueres.

TV3, Canal 33, Catalunya Ràdio, Catalunya Informació... també són nostres, perquè parlen

del nostre país en la nostra llengua. I ens són vitals per fer país. Els catalans que vivim a la perifèria no tenim cap possibilitat d'èxit, en la tasca de restaurar la llengua, la cultura i la nació catalanes, si des del centre us oblideu de nosaltres. Us demanam, doncs, que us constituïu en la xarxa nacional de ràdio i televisió de tot Catalunya. Sense por, timidesa ni complexos. Amb normalitat.

Us agraïm per endavant la vostra atenció. Ω

Eivissa, 16 d'abril de 1999

Aïna Adrover Oliver,
representant de la Plataforma
per la Llengua
d'Eivissa i Formentera.
plceif@iname.com

OBRA CULTURAL BALEAR

L'Administració de Comunicacions diu que "ha detectat", després de 14 anys, les emissions de TV3

El Govern espanyol pretén que es tanquin de forma immediata els repetidors de TV3, C33 i Canal 9

José-Manuel Villar Uribarri, titular de la *Secretaria General de Comunicaciones del Ministerio de Fomento*, ha adreçat a l'Associació Voltor/Obra Cultural Balear, una notificació en la qual manifesta que l'Administració Central, a través de *los servicios periféricos a ella adscritos* ha detectado la emision en el àmbito territorial de la *Comunidad Autónoma Balear*, de programas de television pertenecientes a canales gestionados por otras comunidades Autónomas.

El Ministeri recorda que els Lleis estatals 8/1980 i 46/1983 establecen como límite de cobertura des estas emisiones los territoriales de las Comunidades autónomas gestoras del servicio. El Secretari de Comunicacions requereix idò a Voltor perquè, de forma immediata aturi l'activitat de reemissió i la utilització de l'espectre radiolèctric.

L'Obra Cultural i Voltor han qualificat d'endemesa la postura del Govern espanyol i han manifestat que, estudiada jurídicament la qües-

tió, el document emès per Madrid, no té cap ni peus ni s'aguanta dret de cap manera- Fa constar que el precepte esgrimit pel ministeri per intentar aturar les reemissions de les TV's públiques autonòmiques de Catalunya i de València ja va ser unànimement criticat per absurd, tècnicament inviable i d'impossible compliment, i serà derogat amb un projecte de llei actualment en tramitació a les Corts espanyoles, que és pot torbar prop d'un any a ser aprovat, si és que arriba a bon port.

Es dona a més, la circumstància que la recepció dels canals autonòmics en la llengua pròpia i coincident amb la del Principat i el País valencià, va ser un clamor de la societat civil de les Illes Balears i Pitiüses els anys 1984/85, assumit pel Parlament balear i inclòs a una disposició de la Llei de Normalització Lingüística, en vigor, i subvencionat primer pel Govern balear i després pel Consell de Mallorca.

OCB/Voltor han manifestat que "atenent els drets i interessos prioritaris dels residents a les illes, hem de fer l'impossible perquè l'absurda ordre de Madrid sigui anul·lada. per això s'han posat en marxa tot tipus de gestions i s'emprendran les accions legals pertinents per evitar que els repetidors d'Alfàbia hagin de tancar-se.

Aquests repetidors proporcionen també el senyal televisiu a les illes de Menorca i Eivissa, allà on la gestió de la recepció la duu a terme el Govern balear. Si se precintessin els repetidors de Mallorca, cap altra institució o entitat no podria tampoc gestionar la recep-

ció, per la vigència formal de les Lleis espanyoles esmentades. Es donaria el cas que el segon canal valencià, Notícies 9, que reemet el Govern balear, també es deixaria de rebre.

L'OCB fa una crida a totes les institucions, col·lectius i ciutadans perquè manifestin el seu rebuig i oposició a la mesura de clausura pretesa pel Govern espanyol, i d'aquesta manera aconseguir el manteniment d'una recepció a la qual tenen dret consolidat els residents de les Illes Balears i Pitiüses i que és una oferta de cultura, llengua, informació, entreteniment i qualitat de vida de primer ordre. Ω

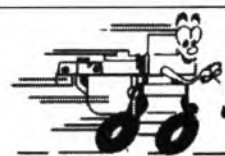

VIAJES VOLTÉS, S.L.

Roser Voltés i Mora

Té unes ofertes molt bones de cara a les vostres vacances de l'estiu. Reservau con més prest millor

Plaça del Tinent Coronel Franco, 5
Tfn. 971 240 940 - Fax 971 243 538 - 07008 Ciutat de Mallorca

SEBASTIÀ
SERVICI DE CARBURACIÓ, S.L.

Especialitat en injecció,
carburació i posades a punt de motors

C/ Cardenal
Despuig nº 10
T 971 24 01 62
Fax. 971 27 99 77
07008 Palma de
Mallorca

La nova presó que vea

Aviat serà inaugurada la nova presó de Palma, que no es troba molt llunyana del recinte actual, ubicat a la Carretera de Sóller, prop del Hipòdrom de Son Pardo i de la Via de Cintura.

Aquest edifici va ésser projectat degut a que el actual es troba saturat de presos i gent indigent que ha de excupar les seves faltes a aquest indret. No es gens antiga la actual presó; ja que la primera de totes es trobava al Convent dels Caputxins, al Centre Històric de Ciutat.

La massificació del turisme (degut a que els dirigents i professionals de aquest sector han volgut més quantitat que qualitat) ha fet que es tanqui aquest edifici de la Carretera de Sóller i s'obri aquest altre el proper mes de juny. Això es degut a que Mallorca ha prosperat des d'un punt de vista econòmic, motiu que ha provocat agressions demogràfiques cap a l'illa i un ascens de població i per suposat un augment de la delinqüència que mai hauria de haver passat.

Per mor de aquest augment de delinqüència, la presó es insuficient i s'ha degradat, es per això que s'ha obert l'altra.

Des de les pàgines de "L'ESTEL", es va fer ressò de aquest fet, troban que no era necessari un nou recinte penitenciari i que Mallorca necessitava "un barco de rejilla" per tota la gent que vol mal per aquesta terra i no se vol integrar mai.

La diputada de ERC: Pilar Rahola va demanar al Congrés de Diputats, quanta gent autòctona de Mallorca es trobava interna a la presó. Li varen res-

pondre amb un nombre determinat de gent que feia desaconsellable aquesta idea d'un nou recinte penitenciari. La Senyora Rahola va posar en evidència a les autoritats polítiques de que la seva construcció era tudar els doblers i que hi havia altres necessitats més urgents que una nova presó a Mallorca.

Tots els partits polítics (fins i tot el PSM)?, varen trobar que era molt necessària.

ERC va ésser l'única formació política que va dir no. El PSM no va respectar la decisió de Emili Darder; famós batlle de Ciutat, assassinat l'any 1936 per la Dictadura de Franco, quan l'any 1934 va presidir una manifestació en protesta pel projecte d'una nova presó que l'Estat Espanyol volia construir a Ciutat de Mallorca i que no es va arribar a fer.

El PSM, afí a les idees de Emili Darder, ha traït la seva memòria consentint la construcció de la nova presó

De moment es pensa que la nova presó es tracte de un nou "hotel" lleig i construït amb molt mal gust que farà que els interns se sentin com en un paradís, amb gimnàs, piscina camps esportius etc., i es faran activitats culturals i esportives.

Les presons no haurien d'existir, tothom hauria d'ésser bon al·lot. La obsessió dels dirigents i de la classe social mallorquina de voler dependre única i exclusivament del turisme farà que de aquí a pocs anys aquest recinte quedi obsolet. El temps ho dirà. Ω

Miquel Alemany i Bal·le

Topònims

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

Resulta curiosa i, al mateix temps desconcertant, l'estranya mania que tenen molts espanyols de traduir a la seva llengua els topònims catalans. Resulta sorprenent, també, la poca traça que tenen al fer aqueixes traduccions, que poques vegades s'adaptin a la realitat del nom original. Així, Castelló de la Plana és traduït com "Castellón de la Plana", quan en castellà quedaria com "Castejón de la Llanura"; Maó apareix en els textos espanyols com "Mahón", quan la traducció exacta seria "Ladrillo"; i així podríem continuar cercant "glorioses" traduccions beneïdes per la "Real Academia de la Lengua Española". No acabo d'entendre la baixa qualitat de les traduccions que fan els espanyols, sobretot si tenim en compte lo primmirats que es mostren sovint pel que fa a tots els temes relacionats amb la seva llengua. Sembla com si, en el fons, s'avergonyeixin per igual tant de dir un nom en català com de traduir-lo correctament al castellà, ja que acaba quedant ridícul. És més, existeixen noms catalans en terres no catalanes que queden ben respectats pels integristes de l'idioma; així, a Andalusia ens trobem amb pobles que porten noms tals com Castell de Ferro o Armilla (quants habitants d'aquesta última localitat, situada a pocs quilòmetres de Granada, saben que el seu poble es diu "chaleco"?).

No entenc, per altra banda, que els mitjans de comunicació madrilenys s'entestin una

i altra vegada en castellanitzar noms catalans amb aqueixa passió integrista i paranoica pròpia dels defensors de l'"Imperio", però que després no facin el mateix amb el nom de la seva ciutat favorita, Madrid. I és que Madrid és un nom àrab que significa "clavoguera". Si tradueixen els noms catalans al castellà, no seria més lògic que comencaren traduint al castellà els seus propis noms? Ja m'imagino als fanàtics malaltissos de la llengua castellana (els Jiménez Losantos, els de CADECA, el Foro Babel, i d'altres) normalitzant els rètols de les carreteres, escrits en llengües diferents a la castellana, amb pintura: *Alcantarilla, 10 kilómetros*. És que, si deixem el nom de Madrid així, tal qual, seria una greu discriminació per als castellanoparlants que no entenen de llengües africanes, i això resultaria inadmissible, carat! Doncs mira, sí, estic a favor de que Madrid sigui traduït al castellà, llengua comuna i indivisible de tots els espanyols. Santiago y cierra España!! D'ara endavant, els catalans ens hauríem de solidaritzar amb els pobres castellanoparlants que tan discriminats se senten quan escolten l'himne del Barça, i recordar-los el nom de la capital del seu país: AL-CAN-TA-RILLA.

Per cert, tinc un dubte: si els habitants de Mallorca són mallorquins, els d'Alacant alacantins i els de Mataró matoronins, aquells que viuen en "Alcantarilla" seran ratolins? Ω

Fa 4 anys que en Dionís Rocamora de Menorca i na Carme Jiménez d'Extremadura regenten el Bar Julio a son Canals.

Fa 12 anys que en Bernat Fuster regenta l'Oficina d'assessoració d'inversions immobiliàries a la barriada de les estacions de Ciutat. Tlf. 971 770 242

Fa 2 anys que na Maria Mayol de sant Joan va obrir la Merceria dels Hostalets a Ciutat.

Fa 2 mesos que en Massià Bibiloni ha obert el local de videojocs Acció Games al carrer de Marian Aguiló de Ciutat.

Carritx
ASSESSORS

ASSESSORIA
FISCAL,
LABORAL
I JURÍDICA

Carrer Principes d'Espanya, 23 B. Tlf. 971 60 53 45
Es Figueral 07141 MARRATXI. Tlf. 909 68 98 98
MALLORCA. Fax 971 60 53 44

La justícia a Catalunya:

EN CATALÀ

prou agressions
dels estats espanyol i francès
a la nostra llengua

EN CATALÀ

PLATA
FORMA
PER LA
LLINGÜA

BELLVER
TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE

1976: El P"CE i el PSOE pacten amb el franquisme reciclat l'abandonament de la lluita per la República i l'autodeterminació. (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Culminació d'aquesta batalla per la desmobilització del poble foren els nefastos Pactes de la Moncloa, signats per totes les forces burgeses i reformistes - especialment PCE i PSOE-.

D'ençà les grans vagues d'Astúries de començaments dels seixanta, la lluita contra el feixisme s'anà accentuant dia rera dia, any rere any. El moviment obrer i popular continua l'ofensiva en contra de la dictadura franquista i la burgesia. Hem de valorar que, si entre 1963 i 1967 només el 4 % de les vagues tenien contingut eminentment polític, des del 67 se'n polititzen amb important contingut anticapitalista el 45 %. La burgesia i el reformisme no aconsegueixen disminuir aquest ritme d'enfrontaments fins ben entrat el 1977. Culminació d'aquesta batalla per la desmobilització del poble foren els nefastos Pactes de la Moncloa, signats per totes les forces burgeses i reformistes - especialment PCE i PSOE- i que consolidaren la iniciativa de la reforma per a les forces del franquisme reciclat. L'execució de l'almirall Carrero Blanco l'any 1973 havia accelerat bruscament el ritme de la lluita de classes. A partir dels anys 1971-1973 les assemblees i els representants elegits d'aquesta manera s'oposen als enlacs i jurados del sindicat vertical feixista, molts dels quals homes de Carrillo, que, al seu torn, s'oposaven a qualsevol tipus de democràcia que no fos la burgesa, de tipus "occidental", convertint-se en els enemics més aferrissats d'un autèntic avenç vers la República i el socialisme.

El carrillisme-estalinista illenc defensava els pactes amb el franquisme reciclat i lluitava contra els partits comunistes revolucionaris i nacionalistes.

A Mallorca, per aquests anys, els màxims responsables de la política de reconciliació amb els sectors reciclats del franquisme, i de lluita contra la República i el socialisme entès com a poder dels treballadors, són els dirigents del P"CE. David Ginard en el seu lli-

1976: la seu principal de l'OEC en la plaça d'Espanya de Ciutat.

bre L'Esquerra Mallorquina i el Franquisme (pàg. 301), diu: "La reorganització del Partit (nota de M. López Crespí: atenció! fixeu-vos-hi com, per als carrillistes i simpatitzants, només hi ha un Partit: el P"CE! Aquesta és la "objectivitat" que empren en els seus treballs!), esdevinguda l'estiu del 1971, suposà la formació d'un nou Comitè Provincial dirigit per Antoni M. Thomàs. La nova direcció tractà de la necessitat d'editar periòdicament Nuestra Palabra, independentment que altres sectors, com la joventut o els intel·lectuals, tinguessin el seu propi periòdic". El projecte carrillista-editar una revista-, com moltes altres iniciatives del P"CE, no va qual·lar, i els esforços dels dirigents reformistes fracassaren. El mateix David Ginard ho reconeix així en el llibre abans esmentat. I, a la pàgina 301, escriu, parlant d'aquest significatiu fracàs d'Antoni M Thomàs: "De tota manera, en aquesta ocasió la publicació tampoc no aconseguí de qual·lar. De fet, no reaparegué fins el febrer del 1972... al qual seguí un altre, corresponent a l'abril de 1973...". Això va ser tot... fins al 25 d'abril de 1974. Entre l'abril de

1974 i el novembre de 1975, el carrillisme illenc, en la seva línia de defensa dels pactes amb el franquisme reciclat i de lluita contra els partits comunistes, revolucionaris i nacionalistes, només aconsegueix treure nou números.

El muntatge oportunista d'aquestes inútils plataformes "unitàries", el cinisme dels seus dirigents, els ha descrit a la perfecció Antoni Serra en la seva obra Gràcies, no volem flors

La mort del dictador el 20 de novembre de 1975, acompanyada per continuades vagues i manifestacions polítiques arreu de l'Estat, aterrí, primer, la burgesia monopolista espanyola que, desesperada, cercà una línia operativa de reforma del règim que conservàs intacte el seu aparell de repressió militar i policíac, la "sagrada" unitat d'Espanya, unida in aeternum sota la monarquia borbònica reinstaurada per Franco. Per altra banda, l'accentuació de la lluita de classes contra el capitalisme i la seva forma de dominació terrorista (la dictadura franquista), serví per a consolidar

encara més les tendències de ferma col·laboració entre una pretesa esquerra i el franquisme reciclat [Torcuato Fernández Miranda, Adolfo Suárez, etc.] que volia canviar la façana del règim per a continuar fruint dels seus històrics privilegis de classe.

Aquesta ofensiva revolucionària del poble es concreta, a nivell d'Estat, amb les vagues de la SEAT, les vagues generals polítiques de Vigo, el Ferrol i Pamplona (any 1972). Amb la mort de Carrero Blanco continuen les mobilitzacions de caràcter revolucionari al Baix Llobregat, la tercera vaga general a Pamplona i al País Basc per l'amnistia i l'autodeterminació (any 1974). L'any 1974 és també aquell en què es reorganitzen i fan les primeres passes molts dels grups que havien restat forçadament inactius (a causa de la repressió franquista). UGT desperta a poc a poc i es comença a organitzar la CNT. Es constitueixen els fantasmals organistes unitaris que volen negociar amb la dictadura el consens i una sortida pactada a la greu crisi que pateix el sistema. El muntatge oportunista d'aquestes inútils plataformes "unitàries", el cinisme dels seus dirigents, els ha descrit a la perfecció Antoni Serra en la seva obra Gràcies, no volem flors (pàgs. 151-154): "En García Trevijano anava abrindadíssim. Ens va venir a dir que el franquisme estava llest i que aquelles 'Juntas' serien com l'embrí de govern del futur pròxim. Com se sap, els mallorquins tenim

fama de 'roquers', però en aquella avinentesa anàvem ben informats, de manera que les raons de García Trevijano, no ens impressionaren gaire. La veritat és que a mi no m'acabava de convèncer tot allò i, sobretot, desconfiava dels termes d'urgència amb què una qüestió tan seriosa per al futur polític de les Illes ens era plantejada. Em semblava una maniobra política del centralisme, més o manco d'esquerra, però centralista al capdavant. I en aquest sentit vaig veure que coincidí amb Climent Garau. Li demanàrem sobre la reacció que, respecte a la qüestió, s'havia produït en altres llocs de l'Estat espanyol:

-Han aceptado la Junta con verdadero entusiasmo. En Andalucía ya se trabaja en este sentido. Es nuestra solución del mañana -tornà a dir.

-I l'Assemblea de Catalunya, què?

-No hay problema. La Asamblea se ha disuelto para convertirse en Junta Democrática de Cataluña -afegí amb un cinisme fora mida.

I dic amb cinisme, perquè feia poques hores que en Climent Garau i jo, per separat, havíem parlat amb en Josep Benet i ens havia informat que l'Assemblea de Catalunya no havia acceptat el plantejament [del P"CE carrillista], després d'haver debatut el tema en una reunió que havia tingut lloc el vespre anterior. També havia parlat amb un comunista català, l'historiador Ramon Garrabou, que m'havia contat les grans tensions que havia produït la 'Junta' a Catalunya. Volguérem insistir sobre el tema, però un comunista d'aquí ens digué que no es tractava "de hablar de cuestiones frías, sino de nacionalismo, sino de constituirnos en Junta Democrática". Així que no arribàrem a cap acord definitiu. Però l'endemà tornaren tir junta -ja em perdonareu la redundància-, a la qual no vaig ésser convocat, i aquí sí que ja fou constituïda la 'Junta Democrática de Mallorca'. Per si no en tenia prou evidències, vaig comprovar en aquella ocasió que la política era un joc oportunista en mans de jugadors més o manco afeccionats. En molt de temps no vaig poder-me llevar la impressió que ens havíem deixat entrar un cavall de Troia a dins ca nostra. No era el primer ni tampoc seria el darrer dins aquesta 'dissortada pàtria'. Una vegada més, l'important havia estat, semblava, cobrir l'expedient. Ho dic perquè, de fet, l'activitat de la Junta va ésser nul·la...".

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

Els revolucionaris mallorquins de l'OEC (com demostren totes les fotografies que hem anat publicant a l'Estel aquests darrers cinc anys) eren sempre a l'avantguarda del nostre deslliurament nacional i social. En aquesta fotografia Carles Maldonado, de l'OEC, encapçala una manifestació del Primer de Maig.

La qüestió, a mesura que s'apropava el moment del pacte amb el franquisme reciclats, era deixar a la cuneta tot allò que pogués restar de verbalisme revolucionari en el PCE. Parlem de l'abandó de conceptes com el marxisme-leninisme, la lluita pel poder dels treballadors, la consolidació d'un partit de classe.

Pel gener de 1974, en una conferència de PCs pro-soviètics, en Carrillo -que ja havia criticat per conveniències tàctiques i oportunistes la invasió de Txecoslovàquia- comença a definir aquesta estranya criatura que la premsa anomenà eurocomunisme. La qüestió, a mesura que s'apropava el moment del pacte amb el franquisme reciclats, era deixar a la cuneta tot allò que pogués restar de verbalisme revolucionari en el PCE. Parlem de l'abandó de conceptes com el marxisme-leninisme, la lluita pel poder dels treballadors (dictadura del proletariat), la consolidació d'un partit de classe. El PCE, s'assemblava cada dia més a una senzilla agrupació de demòcrates que volien la "llibertat" en abstracte, que no a un partit de classe format per militants autènti-

cament comunistes; el PCF, per febrer de 1976, en el seu XXII Congrés, abandonava públicament el concepte -per a ells, verbal i simplement teòric- de dictadura proletària. Cal matisar que, per als partits d'origen estalinista com el PCE espanyol o el PCF, el concepte dictadura proletària simplement significava, seguint el model soviètic, dictadura del partit. Mai el carrillisme va fer cap intent seriós de formar els seus militants o d'explicar-los els conceptes bàsics del socialisme científic, o d'encoratjar-los en l'estudi dels clàssics del pensament revolucionari. Ben al contrari, moltes de les obres de Marx, Engels i Lenin eren considerades "superades" pel pensament "pràctic i clarivident" de Santiago Carrillo. No en parlem de les obres de Mao Zedong, Trotski o Rosa Luxemburg, completament desconegudes per a unes direccions anticomunistes i ignorants. Quan dirigents carrillistes illencs anomenaven aquests gran teòrics del pensament revolucionari, només ho feien per a blasmar en contra de les seves idees i les seves respectives pràctiques polítiques, tan divergents de la buidor i pamfletarisme propagat per la direcció històrica del PCE.

PSOE i PCE, en temps de la transició, eren els enemics més aferrissats de la lluita pel socialisme, per mesures de signe anticapitalista o que anàs vers l'obtenció de l'autodeterminació i independència de les nacionalitats oprimides.

En les altures del poder s'anà establint un ampli compromís entre diversos sectors del franquisme (Arias, més feixista) i els més "aperturistes" (Fraga). La monarquia reinstaurada per Franco i les diferents "famílies" del règim volien salvar, fos com fos, l'herència dels quaranta anys d'opressió. PSOE i PCE pugnaven per fer oblidar al poble els crims constants de la dictadura -tant els de la guerra i postguerra, com els de cada dia. 1976 naixia enmig de la sang obrera i popular. En menys de dues setmanes (març de 1976) hi hagué set morts. I, en la ment de tots els anti-franquistes encara hi era ben fresc

el record dels afusellaments del 27 de setembre de 1975, quan, en una matinada que fou una orgia de sang, cinc joves antifeixistes del FRAP i d'ETA, era executats per forces de la policia i la Guàrdia Civil.

Però la burgesia espanyola i l'esquerra pactista feia temps que estaven desbordats per l'activisme creixent del poble de totes les nacionalitats de l'Estat. El reduït aparat del PSOE (partit que, amb el suport de la socialdemocràcia mundial, i especialment la d'Alemanya, s'estava organitzant en aquells moments crítics) i la més forta organització dels carrillistes provaven de llevar continuïtat revolucionària a les accions combatives del poble. Per a l'esquerra pactista, no es tractava d'avançar en la lluita fins a aconseguir una ruptura amb el franquisme i anar a la instauració d'una República Federal o un règim socialista. PSOE i PCE, en temps de la transició, eren els enemics més aferrissats de la lluita pel socialisme, per mesures de signe anticapitalista o que anàs vers l'obtenció de l'autodeterminació i independència de les nacionalitats oprimides. En aquell temps era prou coneguda l'escassa sensibilitat del PCE illenc vers el problema nacional. L'escriptor Antoni Serra, en el llibre Gràcies, no volem flors (pàg. 110) en deixa constància d'aquest fet: "Per aquella època, les

meves relacions amb Antoni Tarabini s'intensificaren. Els militants de Bandera Roja a Mallorca dubtaven si integrar-se o no dins el Partit Comunista, com ja hem dit anteriorment, i, pel que deia Tarabini, semblava que qüestionaven l'escassa sensibilitat que mostraven els comunistes [el PCE carrillista] per tot allò que feia referència al fet nacional de les Illes".

El reformisme d'aquests partits era tan accentuat que a poc a poc anaren renunciant fins a la lluita per una simple república burgesa de tipus occidental (que no hagués posat en perill el sistema de dominació i opressió capitalistes), fins a esdevenir els millors guardians de la maniobra de reforma del règim ordida pel sectors "liberals" del franquisme, amb el suport de l'imperialisme estatunidenc. Per això, coincidint amb els fets revolucionaris de Vitòria, els diversos organismes unitaris fantasmals decidiren unir-se per a anar consolidant l'oferta de canvi pactat amb el franquisme. Encara calents els cadàvers dels obrers assassinats per Fraga, Martín Villa i Suárez, en Carrillo i en Felipe González decideixen unificar els seus respectius aparats propagandístics, i pel març -encara sonant els trets a Vitòria- proclamen la formació de la Plataforma que s'ofereix a negociar amb els hereus del franquisme. Ω

D'esquerra a dreta: Sebastià Serra, Climent Garau, el pare Xirínacs i Jaume Obrador. El PSM (igualment que els comunistes mallorquins de l'OEC, MCI, etc) també va ser criminalitzat per l'esquerra reformista (especialment pel PSOE i el PCE).

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

E P I !

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

M E N O R C A , S E G L E X I X

Quan es compleixen els 90 anys de l'obra costumista del gran pedagog Joan Benejam i Vives, L'ESTEL dedica aquestes pàgines a la Menorca del segle XIX

Joan Benejam i Vives un pedagog del segle XIX

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

Nasqué a Ciutadella l'any 1846 a una família de mariners. Quan era adolescent fou al·lot de barca.

Protegit per un canonge que descobrí la seva vàlua intel·lectual, ingressà a l'escola del seu poble i després estudià a la Normal de Barcelona, on destacà per ser un estudiant progressista aficionat a la polèmica i preocupat per la defen-

sa del patrimoni nacional, cultural i artístic del seu país. Exercí de mestre a Blanes fins el 1869, any en que fundà el "Colegio Ciudadelano", on s'hi arplegaren alumnes de tota l'illa. El 1872 fou promogut a mestre de l'escola pública de Ciutadella, i la regentà fins la seva jubilació, l'any 1912.

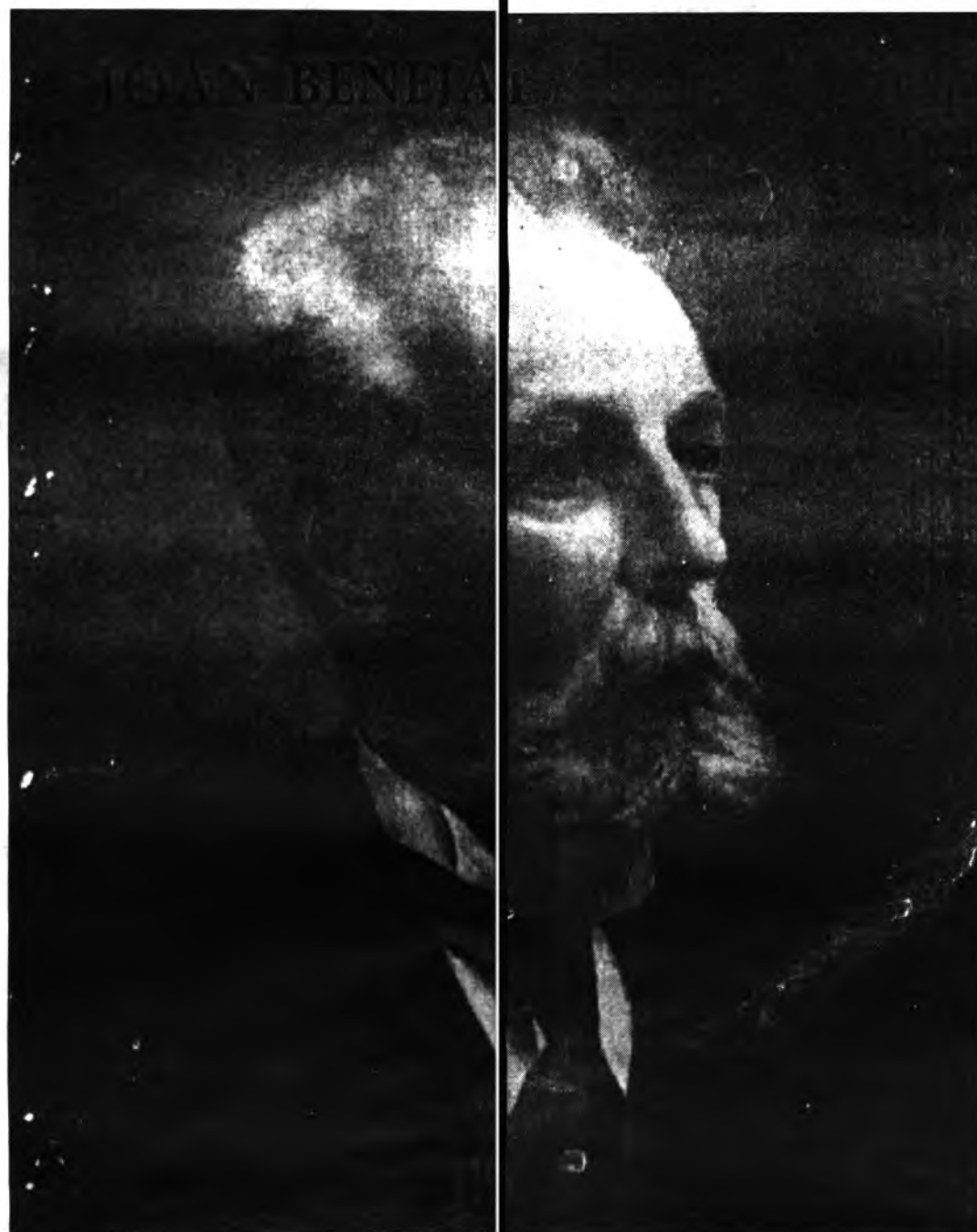
Tota la seva vida va escriure obres pedagògiques (lli-

bres, articles, etc.) i pronuncià nombroses conferències d'aquesta temàtica, arribant a ser molt conegut a tota Espanya i Amèrica llatina. Utilitzà un llenguatge senzill que pogué arribar a tots els lectors i al mateix temps emprava una fina ironia que produïa uns efectes més bons que qual-sevol crítica.

Fora del camp de la pedagogia escriví obres sobre els costums populars de Menorca. Aquestes són "Ciutadella Vella" i la sarsuela costumista "Foc i Fum", que se sol representar anualment durant les festes patronals dedicades a Sant Joan Baptista. A elles enalteix tots els aspectes anecdòtics i documentals amb una intencionalitat clarament social. Ell mateix ens retrata la societat menorquina de la seva època, marcada per la pobresa del poble en general, per la emigració i per un clima d'opressió, fanatisme i ignorància que li feria el cor. Lluità durant la seva vida perquè la societat popular menorquina pogués prosperar i créixer culturalment. El poble en general vivia sacrificadament, amb greus problemes econòmics i esperançats en la millora de la qualitat de vida, entre el descans i l'alè que els donaven les festes populars. Llavors Menorca vivia dos fets històricament interessants, un era l'establi-

ment del port de Maó com a base de l'esquadra americana de la Mediterrània encapçalada per la regata "Constitution", enfrontats amb els pirates nordafricans, en temps d'Isabel II, i l'altre la conquesta francesa d'aquells territoris. Durant el regnat d'Alfons XII molts de menorquins emigraren a l'Alger cercant un nivell de vida més pròsper que el que podien esperar si es quedaven a l'illa. Els menuts pagesos feien feina al camp com a misatsges des dels 6 o 7 anys, difícilment podien aquests al·lots adquirir uns coneixements per defensar-se dels abusos de les classes més afavorides. Els contractaven i pagaven per temporades, de Sant Miquel a Nadal i el mes d'agost per la sega; suposaven una ma d'obra barata pels cacics de la ruralia menorquina.

Joan Benejam Vives idea la seva escola per intentar pal·liar aquesta manca de perspectives educatives. Morí l'any 1922. □

La meva "Dama de Boston"

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

L'estiu del 1971 vaig passar les vacances a Menorca, allotjat a un hotel del barri mariner del fonduco al costat del famós restaurant "Rocamar" i això significa haver contemplat des de la finestra de la meua cambra la roda del port maonès tot un seguit de dies, ja fos les primeres hores del matí o la posta de sol. Això era com tenir al davant un llibre obert, les pàgines de la història. Tenia al davant dels meus ulls l'illa de l'hospital, el "Bloody Island" britànic i més enllà la granja de Sant Anto-

nio Golden Farm i encara més lluny el cementiri britànic i les fortificacions de la Mola o l'illa hospitalària de la quarantena. Tot plegat em parlava de la gran aventura marinera dels segles XVIII i XIX, quan els vaixells amb el seu gran velam eren autèntiques catedrals de lona. Vaig tenir en aquella avinentesa un guia excepcional. Es tractava de Josep Mascaró Passariu, el qual em feu descobrir tots aquells racons que deixondien una vegada més la meua èrica narrativa i temptaven tota capacitat de fabulació. El

turisme britànic no sigui el de la raça anglosaxona ha seguit fidel a la seva ex-colònia menorquina i agueren d'abandonar el port de Maó el 1802. I tot durant la guerra del 1808 al 1814, una esquadra anglesa té per base el port de Maó i les terrasses dels hotels podien sentir parlar anglès com en els millors teatres del governador Kane. També podia contemplar la roba d'estiu a uns pantalons de draps de colors brillants i al sol les seves cabelles rosses o roges. Al marge d'aquelles evocacions vaig intentar el que deien cementiris i granja de Sant Antoni hi mariners

inglesos hi vaig descobrir sepultures d'homes de la marina nord-americana del segle XIX. M'explicaren que en temps d'Isabel II el govern nord-americà establí a Maó una base naval, mentre durava la seva guerra contra la pirateria musulmana de Líbia. Mary Griffith Hunter és l'única dona dels Estats Units enterrada en aquell petit cementiri. Morí el 1870 i la seva tomba ens indica que era esposa d'un oficial d'aquell país. Investigar aquella "Dama de Boston" i imaginar-ne la seva història en aquell escenari fou un projecte que ja no m'abandonà mai més. Fins que vaig enllestir la novel·la. Així vaig reconstruir la història d'aquella al·lota que l'any 1843 va contreure matrimoni per poders amb un oficial de la Marina dels Estats Units

destinat a Menorca. "La Dama de Boston" conta com Mary arriba a Menorca i no hi troba el seu marit, en missió arriscada com oficial de l'esquadra que protegia els vaixells mercantils dels atacs dels darrers pirates de la Tripolitania. L'espera esdevé tan llarga com inútil mentre un altre oficial nord-americà pretén seduir a la dama de Boston. Aquest relat merescut el beneplàcit de l'editor Miquel Font i també del director de la col·lecció "Evast e Aloma" Valentí Puig, de manera que fou publicada l'abril del 1990. A la primera edició aparegueren nombroses errades/errates degut a que jo encara no estava informatitzat i es manipularen d'alguna manera les darreres gal·lerades. Tanta sort que això fou arranjat en edicions posteriors. □

Les emigracions menorquines a Algèria en el segle XIX

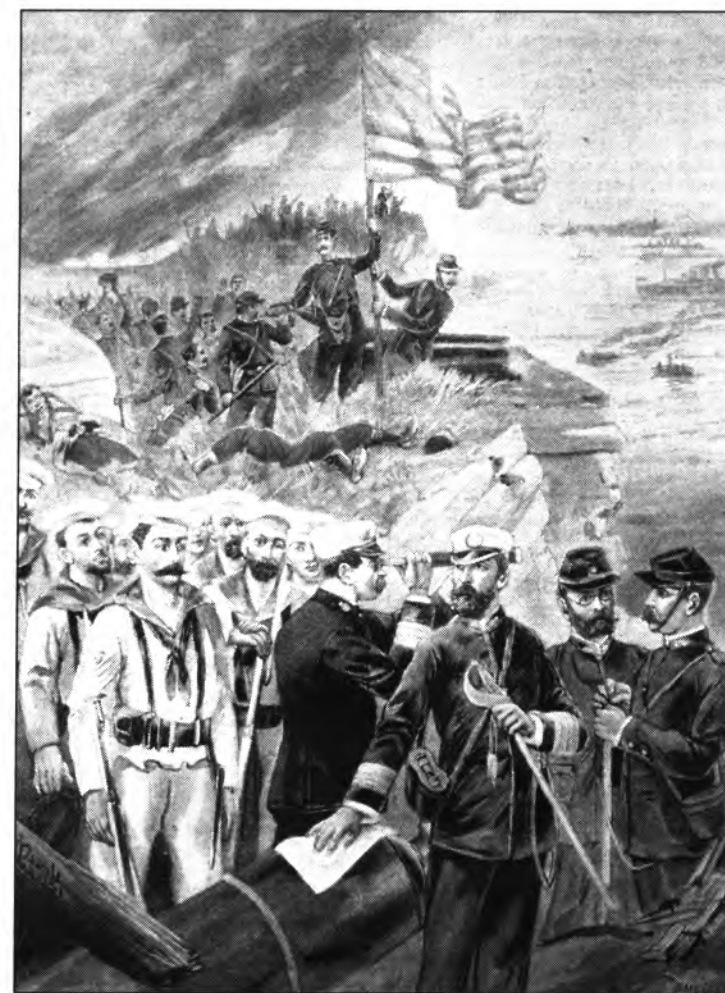
MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Maria Lluïsa Dubon Petrus ha estudiat un fenomen migratori de signe negatiu que es dona a Menorca entre 1830 i 1840. Els testimonis històrics parlen de població menorquina emigrada i establerta a Algèria, d'unes deu o dotze mil persones. Cristóbal Botella (El problema de la emigración, Tip. de los Huérfanos, Madrid, 1888) diu que la població de Maó passa, entre 1829 i 1836, de 17.750 habitants a 9.957.

El treball que M. L. Dubon presentà en les III Jornades d'Estudis Històrics Locals (vegeu pàgs. 49-50) considera com a factor primari de l'emigració l'estancament econòmic en què es trobava Menorca, degut bàsicament a la paralització del comerç, així com també a la coincidència amb uns anys de males col·lites. Un altre element importantíssim, decisiu a l'hora de decidir aquesta emigració, fou la privació d'un dret de què havien fruit sempre els menorquins, que consistia en l'exempció del servei militar. Finalment -escriu la historiadora- hem de tenir en comp-

te el paper que juga Menorca en la conquesta d'Algèria per part de França. L'Estat Espanyol establí un concert amb el Francès -1829-, així com també es convertia Menorca en base d'aprovisionament de les forces expedicionàries i colonials franceses. L'activitat dels menorquins arribava fins a les instal·lacions militars d'Àfrica, on transportaven, en petites barques, els queviures consumits pels expedicionaris. El tràfic dels mercants menorquins, avesats al comerç, va resultar senzill, ràpid i lucratiu.

La instal·lació de l'hospital francès al port de Maó va implicar una demanda important de mà d'obra entre 1829 i 1830. Aquesta circumstància explica el creixement experimentat pel casc urbà de Maó entre 1826 i 1830. Una vegada finalitzada la conquesta de la colònia algeriana, l'economia menorquina tornarà al seu estancament. Els francesos

La presència de vaixells americans al Port de Maó en el segle XIX marcà tot un capítol poc conegut en la història de Menorca.

El cementiri anglo-saxó de Maó on hi ha enterrats nombrosos nord-americans del segle XIX.

afavoriren l'establiment d'estrangers a Algèria oferint -entre molts altres privilegis- terrenys gratuïts i -això era important- els mateixos drets de què gaudien els francesos amb exempció total del servei militar.

P. Riudavets (Historia de

Menorca, Tres partes en Cuatro Volúmenes, Imp. Fábregues, Maó, 1885) ens dóna xifres ben concretes de la magnitud de l'emigració que sortí de Maó, o per Maó, autoritzada i amb passaport. Sabem per aquest historiador que, des de 1830 fins a 1836, sortiren pel port 6.586 persones. A més, marxaren al llarg del mateix període 2.800 matriculats de mar. Igualment a l'obra de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria (La isla de Menorca, Ed. Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Baleares, Ciutadella, 1980) podem trobar informació adient (es parla d'una emigració d'unes dotze o quinze mil persones).

L'arxiduc ens proporciona el nombre d'habitants a diferents nuclis de població d'Algèria, afegint que el més important -d'entre els de població menorquina- era Fort de l'Eau. També eren importants els nuclis d'Aïn Jaya, Hussein-Deya, Comba, Maison Carrée, Romba, Cap Mantifon, Regahia, Rivet, El Biar, Alger (en total, en aquests indrets hi romanen 8.260 habitants).

L'estudi fet per la nostra historiadora dóna -per al període 1826 a 1844- un balanç demogràfic que ens donaria una pèrdua de 5.500 persones, encara que d'acord amb raonaments purament d'anàlisi demogràfica es pot pensar en una emigració real d'entre 6.000 i 10.000 persones. Xifres prou altes per l'època que ens ocupa. □

La Granja de Sant Antoni (The Golden Farm). Arquitectura colonial britànica del segle XIX.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. Es ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o l'Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

Senyora de mitjana edat, guardaria nins o ancians a la comarca de s'Arenal. Tel. 971 441 042.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/ Ausiàs March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er. 08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97-07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minúvolid. Voldria mantenir correspondència amb noia minúvolid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163-08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Son un grup de 25 amics de Vila-Real, Castelló. Volem passar, aquest estiu, una setmana a finals d'agost o principi de setembre, a Mallorca. Busquem un lloc que no siga gaire car, casa rural o semblant. Som gent seriosa, i preguem que ens telefonau si teniu un lloc de les característiques que demanem. Elvira Bufom 964 527 451.

Si sabeu a quina botiga puc trobar els autèntics texans catalans Caliquenyo, truqueu-me al 971 209 745.

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment

de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traidors, contra l'opressió obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a Cristianisme i Justícia, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, pasatge Miquel Carreles, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @ vlc.servicom.es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusà. Podeu adreçar-vos a: LENGUA(Ensenyans a Dittansia de la Yenwa Andalusà) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endechea Asturias-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Panie-llo-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça. Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.esteinet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maúrrubén Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó-Menorca.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: Llengües Vives. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Si vol rebre l'Euskararen Berripapera (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkuntza Politikarako. Wellingtongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, camvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Finaoudour, Pench'oad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davidson Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

Venc SEAT 600E, matrícula PM-165487, en bon estat, ITV pasada fins octubre 99. Dues centes mil pessetes. Telf. 971 545 476.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Lloc cafeteria gran a s'Arenal. Venc aparcament per a dos cotxes, zona escoles de s'Arenal de Ciutat. 971162046.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamat sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. I la societat catalana som tots votes tu.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua

protestis a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català discriminant així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua

El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulguis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar, mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores.

PLATAFORMA
PER LA
LLINGUA

QUIDEMINOR

Pel·lícules doblades al castellà 94%
(dades 1997)
Pel·lícules subtítulades al castellà 99%
(dades 1997)

Pel·lícules doblades al català 6%
Pel·lícules subtítulades al català 1%
(dades 1997)

AQUESTA SETMANA EN CARTELLERA

cinema en català	cinema en castellà
2%	98%

EXIGEIX EL CINEMA EN CATALÀ

Defensa els teus drets.

(Estatut d'Autonomia, article 5.3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a l'igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya).

Actua

Truca a l'OCUC (Organització de Consumidors de Catalunya) (Tel 93 417 30 09); Truca al Síndic de greuges (Tel. 93 301 80 75), queixa't al cinema,....

Plataforma per la Llengua. Tel 93 284 81 03

RIOSSA

Inmobiliària ■ Immobiliària ■ Immobilien ■ Real Estate

971 250 156
Fax 971 273 353

Adrià Ferrán, 16
07007 Palma de Mallorca
Illes Balears (Espanya)

Restaurant Cas Carbone

Dimarts tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANTE Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

Transports a Península i Balears

Carrer dels Conraders, 46 • Nau A 1 - Cantonada Muntanya
Telèfons 971 605 097 - 971 604 239 - Fax 971 604 845
07141 POLÍGON INDUSTRIAL MARRATXÍ - MALLORCA

AGENT DE:
Mosca Muritimo, S.L.
Cia. Pdeor de Cargas, S.L.
TransMallorca S.A.

L'amor i l'esforç

RECUILL DE RICARD COLOM

"... car ab poca amor gran fet no es pot menar"
(Lo Desconhort, de Ramon Llull, ca. 1230-1316)

"L'amor és una bellíssima flor, però cal tenir el coratge d'anar a collir-la a la vora d'una timba".
(M.H.B. Stendhal, escriptor francès).

"Dis-me que t'estimes de debò, què cerques amb decisió, tot esperant trobar-ho, i m'hauràs donat talment una expressió de ta vida. Testimes allò que vius".
(J.G. Fichte, 1762-1814, filòsof alemany).

"L'amor és la voluntat de fer la felicitat d'altri".
Max Jacobs, 1876-1944, escriptor francès).

"la llibertat és incompatible amb l'amor. Un amant és sempre un esclau".
(Madame de Staël, 1766-1817, escriptora francesa).

"A penes cal destacar que al capacitat d'amar en el sentit de donar depèn del desplegament del caràcter de la persona. Ço pressuposa (que)... la persona ha vençut la dependència, l'omnipotència narcisista, el desig d'explotar els altres o d'amuntegar..."

A banda de l'element de donar, el caràcter actiu de l'amor esdevé palès perquè implica sempre uns certs elements bàsics, comuns a totes les formes de l'amor: Aquests elements són: cura, responsabilitat, respecte i coneixement".

"... l'amor a l'altri i l'amor a si mateix no són pas contradictoris... en tot individu capaç d'estimar els altres trobarem la capacitat d'estimar-se a si mateix".
(L'art d'estimar, 1956, Enrich Fromm, psicoanalista).

"Amar no és pas desitjar, és voler"
(Octave Mirbeau, 1850-1917, novel·lista i periodista francès).

"L'amor no ha de ser entesa com a simple sentiment o efecte, és a dir, l'amor no és sols un capteniment emocional, sinó també intel·lectual, cap a l'enteniment amb els altres. Es tracta d'una amor en acció que cerca una comunitat amb els altres i no pas la mera expressió individual. Ω

(Martin Luther King, 1929-1968, pastor baptista)

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES -
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

Comprau en aquells comerços on us atenguin en català i presentin retolació normalitzada

ERC

Todos FRAU

Carrer de Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de Mallorca

Fa 12 anys que en Joan Antoni Heredia de Granada regenta el Taller d'Instal·lacions Elèctriques Heredia a son Canals. En Joan és soci del Reial Mallorca des que tenia 18 anys. El trobareu al 971 270 364

En Jaume Alorda és el Gerent del Telèfon de l'Esperança de Ciutat de Mallorca, una entitat que fa 12 anys que funciona a base de voluntariat. Té uns dos cents socis que paguen una quota i a més hi fan feina com a voluntaris. Ajuden telefònicament als depressius, als qui es senten sols, als qui es senten maltractats, etc. El telèfon de l'Esperança és el 971 461 112

Fa un any que els biòlegs Antoni Font i Miquel Frontera han obert la Consultoria Mediambiental PANDION al carrer de la Llimona a can Capes.

Fa un any que en Roque Ortiz regenta el Bar Nico's a son Gotleu. Tant ell com els seus clients són del Reial Madrid, encara que baixi a segona, asseguren.

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXVII)

Regnat d'Alfons el Magnànim: expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta en mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de la història, o àdhuc la seva anatematització Heinz Dietrich.

Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina. (1492-1992)

21.3.1419: Majoria d'edat del nou rei castellà.

21.3.1419. Corts Catalanes convocades pel rei a sant Cugat.

1419-1420: Les Corts Catalanes segueixen a sant Cugat i Tortosa, tot resseguint el camí del rei vers Itàlia.

5.4.1420: **Mor Vicent Ferrer**, el gran predicador, a Vannes (Bretanya) on jeu soterrat. De fet, patia una mena d'exili a causa de discòrdies civils a Catalunya.

1419: Tèmpora de fabricar teixits més selectes (vervins) a Mallorca.

El rei prohibeix als estrangers de negociar des de Mallorca amb els reialmes musulmans.

València, en clar ascens, guanya ja 13.000 sous al rei.

El Magnànim funda l'Arxiu del Regne de València.

Els jurats de València s'adrecen al rei per demanar-li de nomenar "tres vicecancellers, tres majordoms, tres camarlencs etc. i que en cadascun d'aquests n'hi hagués u d'Aragó, u d'aquest regne e altre de Catalunya.

Testament d'En Serradell de Vich, obra irònica de la matèria de Bretanya.

1420 Contraofensiva francesa contra els anglesos, la qual recupera tots els antics territoris tret de Calais.

10.5.1420: Després d'haver

dissolt a Tortosa les Corts principatines, **el Magnànim s'embarca als Alfacs** amb 23 galeres i 50 veles, cap a Sardenya.

El ja cavaller **Ausiàs Marc** i en **Joanot Martorell** acompanyen el Magnànim en aquesta primera expedició.

La reina Maria queda com a lloctinent de la Corona, i Juan i Enrique al govern de Castella.

14.6.1420: El Magnànim desembarca a l'Alguer (Sardenya).

6.1420: Juan, segon fill del d'Antequera pren muller: na Blanca, vídua de Martí el Jove i hereva de Nafarroa, a Iruña.

Atraco de Tordesillas: Enrique, l'altre germà de Juan i del Magnànim, i regent de Castella, segresta el rei castellà i pren per muller la germana del rei: esdevé l'amo de la situació però s'enfronta amb Juan.

Ca. 1420: Nicolau Quelis, franciscà de Morella (Els Ports), trasllada *De Officiis*, de Ciceró, al català.

1420: Provisions d'ella reina Maria en els quals autoritza homes de diverses comunitats pageses a aplegar-se per trobar recursos amb què redimir les jurisdiccions alienades d'ençà Martí I.

Els jurats de València s'adrecen al Papa Martí V per a dema-

nar-li que el convent del Carme de València sia transferit a la província carmelitana de **Catalunya, veïna d'aquesta ciutat (i Regne) la llengua de les quals correspon a un sol idioma.**

Naix Tomàs de Torquemada, d'ascendència de jueus conversos, futur terrible inquisidor.

Patra del Fiül, o sia, la pàtria friülesa, passa a formar part de la República de Venècia, tradicional aliada dels catalans.

Tractat de Troyes, molt favorable a Anglaterra (guerra dels Cent Anys).

Estiu 1420: El Magnànim derrota els "rebels" sards. Ausiàs Marc hi combat valerosament.

17.8.1420: El vescomte de Narbona ven al Magnànim tots sos drets a Sardenya, Sàsser inclòs, per 100.000 florins.

8.1420: El Magnànim accepta ajudar Joana II de Nàpols contra el condottiero Sforza, Gènova i els Anjou de Provença a canvi d'heretar-la.

9.1420: El rei ha passat -amb Ausiàs Marc- a Còrsega, i amb l'assistència de la facció procatalana de Vientello d'Istria, ateny fàcilment la capitulació de Calvi.

Un estol català comandat per Ramon de Perellós allunya el perill angeví-genovès de Nàpols.

10-1420: Setge de Bonifacio, ciutat forta a Còrsega, la qual no és ret pas.

10.11.1420: Mor na Margarida de Montserrat (o Montserrat), la mare de Jaume d'Urgell, en completa misèria: no pot pagar-se ni el propi soperament, a causa de la confiscació de béns sofer-ta.

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El que demostra que no saben ben bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.

¿PARLARÀ CATALÀ?

Perquè ja n'estem tips que encara duri el rellotge de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.

11.1420: Alfaro de Luna i Juan de Nafrada, oposats a Hebraica, alliberen el rei de Castella a Tala-vera.

12.1420: Un estol genovès ve en ajut de Bonifacio i té una topada amb les forces navals catalanes.

1420-1426: Retaule gòtic, obra mestra de l'escultor gironí Pere Oller, a Vic.

1420-1429: El deute de Barcelona queda reduït a 125.000 lliures (Per 386.963 lliures el 1396) gràcies a la Taula de Canvi.

1420-1430: Estatueta d'argent de sant Jordi de la Generalitat a Barcelona.

Ca. 1420-1430: Comença la recuperació demogràfica devers el sud del Regne Valencià.

1420-1433: Certa prosperitat i recuperació en l'economia catalana en general, regne valencià inclòs, a causa de la conjuntura internacional favorable.

1420-1460: Període econòmicament estable al Regne de València.

Ca. 1420-1480: Vida del poeta

barceloní Joan Fogassot.

6.1421: El rei Alfonso renuncia a Bonifacio i a tot Còrsega. Els pobres aliats corsos, abandonats, s'enfonsen sota la pressió genovesa.

5.7.1421: El rei arriba a Nàpols amb la flota catalano-siciliana.

8.7.1421: El Magnànim és reconegut hereu i lloctinent general del reialme de Nàpols: el procatalà G. Caraccido n'havia persuadit la reina napolitana.

1421: Naix el primogènit dels

reis de Nafarroa, l'infant Carles de Viana.

Caresties i rebrots d'epidèmies al regne valencià.

Corts valencianes a Traiguera. Coves d'Ibn Romà-St. Mateu (Baix Maestrat), per a demanar finançament per a les conquestes d'Itàlia, convocades per la reina Maria, de Tortosa estant. Concedeixen un subsidi de 440.000 sous al rei.

Mallorca té 42.695 habitants (47.305 el 1350, 61.700 el 1329). Ω

Fa 12 anys que en Jesús Torres és l'encarregat de la Carnisseria Can Biel a son Gotleu. També tenen despatx de peix congelat.

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

1976: L'Assemblea Democràtica de Mallorca contra els presos polítics

El nostre ingrés a la presó (de Jaume Obrador, Josep Capó i de qui signa aquest article), la manca de solidaritat palesada pels famosos i inoperants organismes de l'"oposició" del tipus de l'Assemblea Democràtica de Mallorca, demostraren l'intent desesperat -sobretot per part del carrilisme estalinista i del PSOE- de desfer-se de l'ala esquerra de l'antifeixisme illenc i criminalitzar-nos. Cal recordar que nosaltres, els comunistes (OEC), només anàrem a les reunions de

l'Assemblea un parell de vegades, i tan sols com a observadors. I, més que res, hi érem presents per a constatar en la pràctica i verificar *in situ* el que ja sabíem de llur inactivitat. Tan sols organitzacions del tipus PSAN, MCI i PTE s'avingueren a muntar algun tipus de campanya contra el referèndum ordit pels franquistes, que legalitzava -amb suport secret d'aquesta pretesa oposició- les maniobres de la burgesia per tal d'anar reformant el règim al dictat dels seus interessos.

En els meus arxius, desgastat pel pas dels anys, conserv un retall de diari de finals de novembre o començaments de desembre de 1976 (la data s'ha esborrat). La tipografia del retall denota que és d'Última Hora. El treball va signat per "De nuestra redacción" i, per si algun historiador el vol cercar a les hemeroteques per a confirmar el que aquí s'escriu, va il·lustrat amb una fotografia feta al bar Niza de Ciutat. Ens consta que es tracta del bar Niza perquè les cadires que apareixen a la fotografia són les

Bar Niza de Ciutat (desembre de 1976). D'esquerra a dreta: Jesús Vivas (MCI), Beatriz Iraburu (Diari de Mallorca), Tomeu Fiol (PSAN), Joan Coll (OEC) i Miquel Tugores (PTE).

d'aquest bar, i no de cap altre: les reconeixem perquè hi havíem anat sovint per a parlar amb els periodistes; i crec que -si no les han canviades recentment- amb data de 1998 encara són les mateixes. A més a més, hem parlat amb alguns dels qui participaren en l'acte reflectit en l'article. En la fotografia, borrosa pel pas dels anys, podem reconèixer (de cara a la càmera) Jesús Vivas (MCI), la periodista Beatriz Iraburu (Diario de Mallorca), Bartomeu Fiol (PSAN), Joan Coll (OEC) i Miquel Tugores (PTE). Davant la inoperància de l'Assemblea Democràtica en la lluita antifeixista, i vist que tampoc no volien fer res -ni econòmicament ni políticament- pels presos polítics de la presó de Palma ni per la legalització de tots els partits polítics sense exclusions, els representants de l'esquerra abans esmentats explicaven (era el titular del reportatge d'Última Hora): "Los partidos obreros ante el referéndum: nos proponemos llevar información al pueblo". Bartomeu Fiol, del PSAN, explicava amb claredat la inutilitat absoluta dels inoperants organismes de l'"oposició" anti-franquista illenca dient: "Seña-

ló [Fiol] que 'el referéndum está planteado como una maniobra del Gobierno para mantener y continuar las estructuras del actual régimen, y mientras promete democracia, va a realizar un referéndum sin libertades y aumenta las represalias contra los partidos obreros revolucionarios'. Refiriéndose a la campaña que van a emprender esos cuatro partidos [MCI, OEC, PSAN i PTE], Fiol añadió que 'esa campaña debería haberla llevado adelante la Asamblea Democrática de Mallorca, pero desde hace un mes no funciona. Es un organismo muerto [el subratllat és nostre] por la actitud de una serie de partidos". I encara matisava més aquesta opinió del PSAN envers la inutilitat de l'Assemblea per a la lluita dient: "Cierta oposición se ha mantenido pasiva, no ha sabido estar en su lugar".

Els quatre partits abans esmentats, a part d'iniciar una campanya en pro de l'abstenció en el referèndum franquista, eren també els únics que, en convocar una manifestació per l'amnistia volien lluitar activament per la llibertat dels presos polítics. Ω

(Miquel López Crespí)

Fa 3 anys que en Josep Bermúdez de Múrcia i n'Aina Clar del Terreno han obert el Restaurant el Papagai al carrer de Ramon de Montcada a santa Ponça. Estan especialitzats en banquets de bodes i comunions, a més de la carta de cada dia. El matrimoni Bermúdez-Clar va regentar durant 25 anys La Noria del Paleta a la barriada de Gomila de Ciutat.

Fa 16 anys que en Llorenç Barceló, regenta el Taller Llorenç als Hostalets, a la foto amb el seu ajudant Francesc Ferrer.

N'Antoni Pinya i Florit, és professor de cuina a l'Escola d'Hostaleria Fra Juniper Serra de son Cladera a Ciutat de Mallorca. És coautor dels llibres "Cocina Mallorquina", "Mallorca i su cocina", "La cuina dels bolets a les balears, etc. Va donar una conferència a la passada Mostra de Cuina Mallorquina, que fou molt aplaudida.

ÒMNIUM
CULTURAL

Sra.
Ministra,

No hi pot haver una
història d'Espanya
unitària, la història de
Catalunya no és la
història de Castella.

Sra.
Ministra,

A la península Ibèrica
no hi va haver una
Reconquesta. N'hi va
haver, com a mínim,
dues: la de Guifré el
Pelós i la de Don Pelayo.

J. Ivars
COCINAS Y BAÑOS

ARMARIOS SIN OBRA
SISTEMA NEVES
LIDER EN EUROPA

• Financiación a su medida
• Presupuestos sin compromiso
C/ Joaquín Verdaguer, 20 Bis.
Tel y fax: 971 744 402
Teléfono móvil: 619 769 703
EL ARENAL

Coalició treballadors per la democràcia

Pere Felip, candidat a la presidència del Govern Balear
Antoni Vera, candidat a la batlia de Ciutat

Redacció. La Coalició Treballadors per la Democràcia a les Balears -segons ens informa un comunicat- presentarà candidatures, el pròxim 13-J, al Parlament Balear i a l'Ajuntament de Ciutat. Així mateix, tres membres de l'esmentada coalició, seran inclosos en al candidatura al Parlament Europeu.

El cap de llista al parlament Balear serà en Pere Felip i Buades. I la número dos na Maria del Pilar Riera i Nicolau.

El cap de llista a l'Ajuntament de Ciutat serà n'Antoni Vera i Tomàs. I el número dos n'Antoni Joan i Julve.

Al Parlament Europeu (sota les sigles Coalició per la Derogació del Tractat de Maastricht), tres membres de Balears aniran a n'aquesta candidatura: Pere Felip, Antoni Vera i Antoni Joan.

En anteriors convocatòries electorals, aquesta formació es va presentar amb altres sigles: Aliança per la República, Coalició per un Nou Partit Socialista, Moviment Veïnal-Nou Partit Socialista i Coalició Republicana. Però ara, segons afirmen, han acordat posar-li, com a nom definitiu: Coalició Treballadors per la Democràcia, amb l'única variant que, per a la candidatura al Parlament Europeu, se presenten amb el nom de Coalició per la Derogació del Tractat de Maastricht.

Breu currículum dels candidats

PERE FELIP: president d'honor i portaveu de l'Associació de Veïns de santa Catalina. Portaveu de l'Associació d'Amics de la Tercera Edat Bona Gent. Portaveu del Centre Cultural de santa Catalina. Col·laborador dels periòdics *L'Estel de Mallorca* i de *l'Informatiu Pimen*.

MARIA DEL PILAR RIERA: Secretària del Grup de dones de santa Catalina. Dirigent de l'Associació de Veïns de santa Catalina. Secretària del Club de Dards Ponent.

ANTONI Vera: president de la Federació de d'Entitats Ciutadanes (FEPAE). President de l'Associació de Veïns santa Catalina.

ANTONI JOAN: Destacat mem-

El cap de llista al parlament de les Illes per la Coalició Treballadors per la Democràcia, Pere Felip i la seva número dos, Maria del Pilar Riera, passejant pel Passeig de Segrera.

bre de la junta directiva de l'Associació de Veïns Bellver del Terreno.

Les línies mestres del programa electoral (per a les autonòmiques i municipals), són les següents: Potenciar la cultura autòctona. Rebaixar els impostos. Establir taxa turística. Estudiar plans d'increment de seguretat ciutadana. Lluitar contra tot tipus de corrupció. Exigir ajudes econòmiques per a cobrir les necessitats de l'Illa, en temes com: aigua, fums, incineració, abocadors, energies, transports, etc.

Establir més i millors ajudes econòmiques al transport públic (ferrocarril, autobusos i futurs tramvies. Tornar a posar el tramvia a Ciutat i fer arribar el tren a sa Pobla, Artà, Alcúdia, a l'Aeroport i a la Universitat.

Establir plans d'ajuda Social als

pobres i necessitats de les Illes, mitjançant assignació del 0'7% del pressupost de la Comunitat Autònoma i dels ajuntaments.

Reivindicació del desequilibri del pressupost (diferència entre el que l'Estat recapta i el que ens torna).

Dret d'Autodeterminació de les Illes Balears i Pitiüses. Defensa del territori i del medi ambient. Potenciació de l'agricultura ecològica. Potenciació de l'artesanía i del petit comerç. Política de pau i solidaritat a la Mediterrània. Rebuig total a la incineració de residus. Implantació del reciclatge integral. Introducció d'energies netes (solar, eòlica, biogàs. Us, a Ciutat, de bicicletes. Limitació del nombre de turistes. Restauració del paisatge, després de quaranta anys de creixement desastrós. Ω

La dimissió de la Comissió Europea: Una institució irresponsable i corrupta

La Comissió Europea s'ha vist obligada a dimitir. L'han fotut fora al·legant que havia organitzat un sistema irresponsable que permet qualsevol corrupció: "en la Comissió ningú no controla res i ningú no és responsable de res".

D'aquesta manera, se reconeix que l'organisme que ha organitzat el tancament de les mines, de la siderúrgia integral, de les drassanes, l'abandó del camp, el desguàs dels vaixells de pesca, el desmantellament de la sanitat i de l'ensenyança pública, dels serveis públics... és irresponsable i corrupte.

Defensors de Maastricht "de dretes" i "d'esquerrres", fins i tot els molt crítics, s'han apressat a presentar aquesta crisi de les institucions de la Unió Europea com un "triomf de la democràcia", en paraules de Julio Anguita.

Quin benefici en traurem el poble d'Europa d'aquesta crisi?

Poderosos interessos han decidit que calia modificar la Comissió, debilitar-la en detriment d'altres instàncies com el Banc Central Europeu. I als pocs dies, han nomenat la mateixa Comissió, amb un altre president que ha demostrat com a cap de govern la seva capacitat per a sagnar als pobles en benefici dels especuladors. La "nova" comissió és tan irresponsable i, per això, possiblement, tan corrupta, com l'anterior. Probablement, serà pitjor. D'aquesta manera, el "comitè d'experts" que ha suspès a la Comissió Santer ha recomanat que la Comissió ho controli tot, però que li llevin "els instruments per a realitzar aquest control" (Xavier Vidal Folch), en *El País*.

Per aquesta tasca ha fixat al senyor Prodi, un saldo de la Democràcia Cristiana italiana. Un expert en privatitzacions, i, sobretot, un home del banc nord-americà d'inversions Goldman & Sachs. La Comissió no respondrà davant els ciutadans i pobles d'Europa, però sí davant el centres especuladors de la Borsa de Nova York.

En nomenament de Prodi per cinc anys, ridiculitza de manera estrepitosa tots aquells que pretengueren que aquesta crisi reforçava el paper de l'anomenat Parlament Europeu, institució elegida pels ciutadans.

Per a començar, la campanya contra la Comissió no va tenir res que veure amb un "control parlamentari". Deter-

minats interessos utilitzaren a grups nacionals del parlament Europeu per a posar contra les cordes a la Comissió. Aleshores, el "parlament europeu", com que no és un parlament, no podia ni tan sols investigar la actuació de la Comissió. Schröder, es va treure de la màniga un "grup de savis" i forçà al parlament i la Comissió a fer-li costat, trepitjant totes les normes de la pròpia UE. Finalment, quan l'acossament provoca la dimissió de la Comissió, el Parlament Europeu no hi té res a dir, perquè qui nomena a la Comissió Europea és el Consell de Ministres.

El 13 de juny, els ciutadans de quinze països europeus seran cridats a votar aquest peculiar "parlament europeu". Els seu vot, no decidirà la Comissió, ni la política de la UE. El cap del govern alemany i el president francès ja s'han posat d'acord, el Consell de Ministres nomenarà el senyor Prodi. El senyor Prodi va nomenar nous comissaris, i quan tot estigui enllestit, el Parlament haurà de ratificar, posar-hi el segell.

Cal una mostra més clara de que aquestes eleccions són un frau?

Criden als ciutadans a elegir un suposat parlament que no té cap poder, que és una simple tapadora de les institucions antidemocràtiques de la Europa de Maastricht...

Els defensors de la Comissió han explicat que encara hi ha més corrupció en el parlament Europeu i, sobretot, en la administració dels fons europeus per part dels Estats (el 99'1%).

Caldria anar un poc més enllà. El tractat de Maastricht estableix una comissió Europea que només de manera parcial depèn del Banc Central Europeu, i un Banc Central Europeu no depèn de ningú... més que del dòlar i de les borses.

Tot un sistema d'institucions que no responen dels seus actes, democràticament, davant els ciutadans, de cap manera.

Aquestes institucions, en virtut del mateix tractat de Maastricht, per a desmantellar les conquestes socials i els drets democràtics, organitzen un sistema bilionari d'"ajudes", que com no corresponen a cap pla d'una institució democràtica, es converteix necessàriament en una xarxa clientelar de corrupció que hi embolica als estats i crea les seves pròpies agències de tipus mafiosos en les regions i les ONG's.

On no hi ha democràcia, la sobirania dels pobles, la unitat lliure dels pobles sobirans d'Europa exigeix derogar el tractat de Maastricht, abolir l'euro, el Banc Central Europeu, al Comissió de Brussel·les, el Consell Europeu de Ministres i l'anomenat parlament Europeu, institucions que són la cobertura de domini de l'OTAN.

Qualsevol candidatura que el 13 de juny demani el vot als ciutadans per el Parlament Europeu, sense aclarir tot això, fa frau, enganya, amaga la irresponsabilitat i la corrupció. Ω

Pere Felip

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

Visita la pàgina de
L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a
estel@balearkom.es
indicant les dades que figuren
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a
<http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

Xuetes mallorquins a les llistes electorals

PER MANEL FRAU I CORTÈS, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA (mfrau@mptel.es)

Recentment han aparegut a la premsa certes declaracions que denunciaven la discriminació que encara avui en dia sofreixen els xuetes mallorquins, i que fa que cap persona amb llinatges d'origen jueu figuri en les diverses llistes electorals.

L'anihilació de la comunitat jueva de Mallorca a l'any 1391, juntament amb els obscurs anys d'Inquisició que seguien a les matances, constitueixen indubtablement un dels períodes més foscos, ver-

gonyosos i dramàtics de la nostra història. La intolerància religiosa i l'odi racial que va motivar aquesta persecució no només va afectar els jueus sinó també els seus descendents conversos, i malauradament, les seves seqüeles de discriminació, tot i que molt apaivagades, encara es fan sentir en els nostres dies.

Des d'Esquerra Republicana volem reivindicar la gran contribució del poble jueu i dels seus descendents xuetes a la nostra cultura. La nostra

opció de futur ha de mirar cap a una societat més justa i igualitària, on els drets de tots siguin plenament respectats, sense distinció de sexe, religió, origen ni opció sexual. Per aquesta raó no hem dubtat a elaborar unes llistes electorals progressistes i igualitàries, on es veu representat l'ample ventall de diversitat que ofereix l'actual societat illenca, fent especial esment a la incorporació de representants de les diverses minories, entre elles la xueta. Ω

Lo mestre que va anar a la Canyà

TOMÀS BOSQUE

Lo cas va passar a l'escola del poble de que parlem, quan va anar a prendre possessió el mestre nou que la Diputació General havia destinat als llogarès de la vertent del Bergantes. Però haguere pogut ocórrer a qualque altre lloc de la part aquella d'Aragó. I tot perquè les Corts de Saragossa al remat van acordar, per molt ampla majoria, que ja ere hora de reviscolar i conèixer millor les velles llengües del país. La cosa no hi podie estar més clara: si se gastaen tantíssims diners en restaurar edificis i monuments antics, si se dedicaven tants esforços en recuperar costums i tradicions, si se plantaven arbres on antigament havie havut arbres... que s'hi replegaren tamé les paraules i los noms que estaen en perill de desaparèixer, i que els xiquets aprengueren a escriure, d'una volta, la llengua que des de sempre s'havie parlat per aquelles viles.

Com el mestre anae advertit perquè allaquanta, quan això de les llengües només ere un ensòmic que pareixie impossible, alguns digueven piastes del seu ofici, va escomençar la primera classe del curs fent la pregunta que calie fer: - Què llengua se parle ací a la vostra vila? hi va dir. - La mateixa que a La Ginebrosa, Sr. mestre; va sal-

tar un dels granets que estae a la primera fila; mon pare eixò diu. - I com parlen a La Ginebrosa si es pot saber? va tornar a preguntar lo mestre, sinyalant a un de cap a la dreta que estae sentadet justet al costat del mapa d'Aragó. - Pos com a La Sorollera, Torredarques, Sorita, Aiguaviva, Pena-roja, Morella, Calaceit, Valljunquera..., va soltar d'un seguit aquell sagal sense donar-se qüenta que estae anant massa lluny en lo seu argument.

Però el mestre va reaccionar a temps i els va seguir el joc: - I a Valljunquera com se parle? Qui ho sap? - Està molt clar Sr. mestre, li va arrear una xiqueta que portae les trenes llargues i el vestidet de flors, pos a Valljunquera se parle com a Vallde-roures, Beseit, Tortosa, Horta, Mequinsena, Gadesa, Vinaròs, Benavarri, Fraga, Mollerussa, Massalió...

Està vist que ja sabeu molta geografia, va dir el mestre tallant en sec aquella llista de poblacions interminables. Però vullguera que me contestareu lo que vos hai preguntat: - Com se parle

a Massalió? Digueu-lo d'una volta.

S'hi va fer un silenci com si tots se n'hagueren anat d'allí. Ningú atallai com s'obririe camí el problema plantejat. Per un instant pareixie que la cosa ni tindrie cap solució possible i que se'ls ferie de nit diguent noms de viles i ciutats. Però sense que ningú dels presents ho esperare, el més caganiu de la classe, que tenie caret de picardies i els ullets com una vipra, va llevantà la mà i tot serio els diu: - Sinyor mestre, la resposta és que a Massalió i a tots los altres pobles que han dit se parle com ací a La Canyà. A que si? El Sr. mestre, en escoltar aquella contestació tant lluïda, hi va fer una risseta de satisfacció, i després de reconèixer que el xiquet tenie tota la raó del món, i d'explicar alguns enraonaments que hi venien al cas, els va demanar que li parlaren de la cacera de les grives i d'altres costums i tradicions d'aquella vileta antiga i bonica com poques. I els crios s'hi pegaven per contar-li coses del seu poble al mestre de català. Ω

Fa mig any que n'Emília Rios, amb la seva filla Pepa i n'Emili Blanco amb la seva dona Anna Elies, regenten el Bar Los Andaluces a son Gotleu. Aquest bar és la seu de l'Associació d'Andalusos de la barriada. Ah!, i són del Barça.

Fa 4 anys que na Gerònia Vanrell d'Algaida regenta el Restaurant Puig de Randa, a aquest llogaret d'Algaida. A la foto amb els seus amics i col·laboradors a la Mostra de Cuina Mallorquina. El seu telèfon: 971 120 300

N'Aureli Ucendo, a qui veiem amb les seves cambreres, és el director del Restaurant s'Era de Pula de son Cervera, un lloc de luxe on se menja a la carta entre les tres i les cinc mil pessetes. L'amo del lloc és el senyor Romeu Sala. Anaren a la Mostra de Cuina Mallorquina Tlf. 971 567 940

Fa un any que en Joan Rodríguez i en Josep Collado han obert la fusteria metàl·lica Metalmobil a son Canals.

Fa 3 anys que la Sra. Francia regenta la Floristeria Francia a la barriada de la Plaça de les Columnes.

Netejes Trèvol

Pisos, locals, oficines, comunitats, autocars, bars, discoteques, embarcacions, obra nova, vidres, poliment de trispols...

Carrer Capità Ramonell, 38. Tlf. 971 279 999 Es Molinar

Refugi i museu alhora, on podrà vosté tastar la cuina d'aquesta comarca del País Valencià.

Plaça Major
Telèfon (96) 588 42 29
03518 TÀRBENA
La Marina - País Valencià

BAR • RESTAURANT

El Teatre Modern a Mallorca representat a Barcelona

L'actriu i directora Teresa Gelpí representa *El Cadàver* a la sala Gespa

(*El cadàver* és la història de la repressió contra el poble mallorquí)

L'actriu i directora Teresa Gelpí, Presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre) ha muntat l'obra de Miquel López Crespí *El Cadàver*

L'actriu i directora Teresa Gelpí, Presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre) ha muntat l'obra de Miquel López Crespí *El Cadàver*. Aquesta obra, editada l'any passat per Pagès Editors i representada, amb notable èxit, en el Teatre Principal de Palma l'any 1996 per la Companyia "Taula Rodona", ha funcionat a la perfecció en aquesta estrena a

Barcelona el 21 de març d'enguany. En paraules de la directora: "L'estrena ha estat un èxit rotund".

La directora del muntatge, Teresa Gelpí, deia recentment parlant de *El cadàver*: "Aquest any hem apostat fort per una obra de caire històric, farcida de situacions reals, amb noms i cognoms autèntics. Malgrat que l'obra es desenvolupa a Mallorca és fàcilment comparable a situacions viscudes arreu de Catalunya.

M'agradaria que aquesta obra fos un copen la consciència dels espectadors/es de l'horror que va suposar aquella gran bogeria que va ésser la guerra civil". El

crític teatral de la revista de Barcelona *Som-hi!*, Josep Mora, comentava aquesta estrena de la companyia Germanor, dient: "*El cadàver* és una obra de teatre escrita per Miquel López Crespí, escriptor mallorquí, i que ha estat dirigida per Teresa Gelpí.

Feia dies que em bullia pel cap fer públic comentari d'aquest fet, perquè crec que representa una fita important de la Companyia Germanor.

L'obra mereix un comentari especial. Crec que és una obra valenta, que planteja uns fets històrics molt mallorquins, però que les persones que tenim una certa edat, podríem reviuir aquella mena de tragèdia humana, inclús canviant les banderes, tenint en compte que sempre els perdedors són víctimes dels triomfadors. Però l'important és que la trama arribés a interessar l'espectador, i no és fàcil que una obra d'un sol acte, amb un mort al mig de l'escenari i amb quatre dones endolades parlant de les seves pròpies vivències, no pugui arribar a la monotonia; més, sols amb una interpretació digna de l'autor, que sabessin encarnar llurs personatges dialogant -si no entre elles, sí amb el públic, que recordava personatges semblants i que vivien la trama amb un silenci expectant-, i que per fi es guanyessin els seus aplaudiments.

Jo crec que una de les fites importants de la companyia, és que del seu planter, sorgissin aquestes quatre actrius, que demostraren la seva capacitat interpretativa, perquè el repte era important,

Teresa Gelpí.

i saberen donar-li resposta amb encert, i més no hauria estat possible. Tot i així, cal remarcar que s'ha comptat amb la direcció de la Teresa Gelpí, que una vegada més ha demostrat la seva capacitat teatral, ha escollit una bona obra, però difícil d'interpretar. En definitiva ha sabut escollir les persones capaces i les ha dirigit magníficament". Parlant igualment de *El cadàver* l'escriptor Miquel Ferrà Martorell havia escrit: "La sang vessada entre 1936 i 1939 s'ha volatilitzat totalment. Però no es volatilitzen les conductes 'luciferines' de l'home, l'ambició sense mesura que pot dur al crim i la venjança, al robatori de guant blanc que en temps de guerra o revolució es protegeix amb pistoles, botes, corretjams i uniformes".

Els actors i actrius del Grup "Germanor" que ha estrenat l'obra de Miquel López Crespí en la Sala Gespa de Barcelona són: Montserrat Tarridas (Mare); Antònia Galceran (Dona); Bea Vidal (Filla); Montse Xreus (Amant); Joan Furest i Josep Curós (Falangistes); José A. Jiménez (Militar); Montse Gómez (Núvia); Raquel Martínez (Miliciana); Joan Puig (Nuvi). De l'equip de llum i

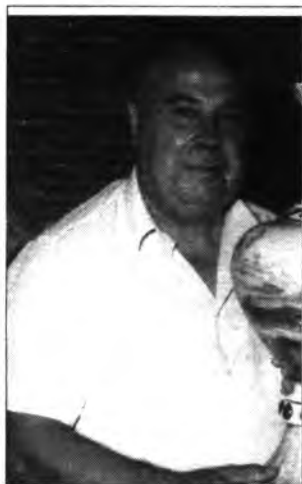
so s'encarregà Gabriel Pujol i de la direcció, la coneguda actriu Teresa Gelpí.

Teresa Gelpí havia guanyat fa uns anys el premi a la millor actriu concedit l'any 1994 per la seva magistral interpretació a l'obra *Les Cartes*, un monòleg de Víctor Català escrit a finals del segle passat. Teresa Gelpí escenificà -a Girona- aquesta peça més de tres-cents vegades. D'altra banda, Gelpí, presidenta de l'Associació Gironina de Teatre, ha valorat molt positivament aquesta estrena al Principat de Miquel López Crespí i, parlant amb la Secció de Cultura d'aquesta publicació, ha remarcat el notable èxit aconseguit per l'autor de sa Pobla amb el muntatge estrenat ara a la capital del Principat.

La Generalitat de Catalunya han tengut una importància ben destacada en l'estrena i difusió de l'obra de Miquel López Crespí. Tant la Presidenta de l'AGT com diverses companyies teatrals del principat no descarten, vista l'acceptació d'aquesta estrena de l'autor de sa Pobla, nous muntatges que facin conèixer al Principat altres obres del teatre mallorquí modern. (Secció de Cultura de l'Estel). Ω

Els actors i actrius del Grup "Germanor" que ha estrenat l'obra de Miquel López Crespí en la sala Gespa de Barcelona són: Montserrat Tarridas (Mare); Antònia Galceran (Dona); Bea Vidal (Filla); Montse Xreus (Amant); Joan Furest i Josep Curós (Falangistes); José A. Jiménez (Militar); Montse Gómez (Núvia); Raquel Martínez (Miliciana); Joan Puig (Nuvi). De l'equip de llum i so s'encarregà Gabriel Pujol i de la direcció, la coneguda actriu Teresa Gelpí. Ω

Pere Amengual i Vic

Concentració de corredors abans de la sortida de l'etapa en una de les Voltes a Mallorca els anys 40. En primer pla el corredor santjoaner Miquel Gual

Les Memòries d'en Pere Amengual i Vic

Des de la mort de son pare, en Pere Amengual, la seva filla Magdalena regenta la Papereria la Palmesana a la barriada de les Estacions de Ciutat. A les seves memòries en Pere Amengual conta que va comprar aquesta papereria fa 49 anys. També conta a les seves memòries la seva lluita a al bàndol feixista a Portocristo contra les forces del Capità Bayo. Recorda que fou organitzador de la Volta a Mallorca en Bicicleta en diferents ocasions, essent a més jutge de primes i jutge de Muntanya aquells temps que corrien els santjoaners Miquel Gual, Company, el felanitxer Timoner etc. Fou soci fundador de l'Automòbil Club, i del Moto Club de Mallorca. Entre el 1969 i el 1977 fou directiu del Reial Mallorca. En una paraula, comprau aquestes memòries aquells que vulgueu saber d'aquesta època que va dels anys 20 als 90 d'aquest segle. El trobareu a la Papereria La Palmesana tel 971 460 639

Nous llibres de la Col·lecció Tià de Sa Real i *El Turó* Publicació de la novel·la L'Amagatall, Premi "Miquel Àngel Riera"

Les col·leccions *Tià de sa Real* i *El Turó* creades fa anys per l'escriptor manacorí Miquel Àngel Riera i que actualment coordina Pere Rosselló Bover publicaran properament set nous títols amb patroní de "Sa Nostra".

En la col·lecció *Tià de sa Real* sortiran editats els llibres *Tres dies, una vida* d'Antoni Roca i Maria Deyà; *L'Amagatall* de l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí (recent premi "Miquel Àngel Riera")

de novel·la) i *Cos i cor d'una vall de poesia* amb nombroses obres guardonades amb els Premis Literaris de la Vall de Sóller. En la col·lecció *El Turó* seran publicades les obres *Forestlàndia* d'Amadeu Vidal; *Poemes en gris* de Manel Marí; *De Sol a Sol*, de Joan Francesc López Casesnoves i *Versions del francès*, una traducció de poemes francesos dels segles XIX i XX feta per Jaume Gal·més. Ω

(Redacció)

LA POESIA MALLORQUINA CONTEMPORÀNIA

Dos llibres guardonats en el principat d'Andorra: Els poemes de l'horabaixa i Les plèiades

ANTONI VIDAL FERRANDO, ESCRIPTOR

"No s'ha escrit mai cap vers que no comprometi. Si l'art és art, subverteix" (Vidal Ferrando)

De poesia, n'hi ha hagut i n'hi haurà sempre perquè n'hi ha d'haver-hi ha d'haver. Paraula coneixement i bellesa són tres essències que l'home no deixarà de conjugar fins que algun déu gelós no el desterrí de les pletes on, dia a dia, perd el corbament en un intent patètic d'assolir els fruïters de l'amor, de la llibertat i de l'heterodòxia.

No hi ha més alquímia que aquesta. L'espai de l'art, on s'arrecera el de la paraula, ens obre camí cap al cor més intrínsec del misteri. Feim versos o en llegim perquè hi ha l'aventura de conèixer i de discrepar. Com hi ha l'aventura del capvespre, la de sembrar geranis o la d'un petit port d'aigües amb congres on hem estat feliços. L'art és coneixement. I qui coneix estima i vol transgredir. "Puja ton entendre e pujaràs ton amor", deia Ramon Llull amb "lo pus vell catalanesc del món". Després haurien de passar set segles perquè Gramsci en fes una altra lectura: "Res no hi ha tan subversiu com la veritat".

Per això, no s'ha escrit mai cap vers que no comprometi. Si l'art és art, subverteix. És clar que des de la prehistòria uns artistes han estat identificats amb la guerrilla i uns altres amb la burocràcia. Fins aquí arriba el maquiavelisme dels poders. Suposat que la subversió és inevitable, convé fer una retxa per separar tots aquells que el sistema es veu capaç de digerir dels més intrèpits. Però cap tàctica ni cap estratègia pot evitar que la natura es manifesti tal com és. Des que el món és món ha estat així i per això la vida no té aturall i existeix la línia de la història.

"Miquel López Crespí es planteja una escriptura resistent com, des de sempre, s'ha plantejat una vida resistent, que li impedeix doblegar-se a les escomeses de les modes literàries o de la preceptiva, i el duu a no lliurar-se a més poder que al de la seva passió existencial"

Tanmateix ja s'ha fet l'hora de dir que aquest preàmbul, en el fons, no és més que una reflexió motivada per la lectura de *Els poemes de l'horabaixa*, un llibre amb el qual Miquel López Crespí guanyà l'últim Premi Grandalla de poesia al principat d'Andorra i que jo tenc l'honor de presentar-vos anit.

Ja ens ho advertia l'enyorat Valerià Pujol, ara fa deu anys, en el prò-

leg de *Foc i fum*, un dels reculls més intel·ligents i més pertorbadors de la trajectòria poètica de López Crespí: és impossible endinsar-se per l'inferno dels versos d'aquest autor sense restar-hi implicat de qualque forma. Antiesteta, antimodernista, escèptic, rupturista, en Miquel sol adreçar-se al rostre de cada un dels lectors per llançar-hi incivilitzadament tota la metralla del seu univers poètic. A partir d'aquí, pot passar qualsevol cosa.

Particularment -i ja que he parlat d'inferno- vos he de confessar que *Els poemes de l'horabaixa* m'han fet pensar en aquella llança que Aquil·les havia heretat del seu pare Peleu, la qual tenia la virtut de curar, en un segon llançament, les ferides que havia produït abans, segons s'esmenta a la Divina Comèdia.

Vull dir que fins i tot a algú que pensa que l'art són les formes, com és el meu cas, no li és difícil deixar-se fascinar per l'atmosfera d'un llibre com aquest, a pesar de la seva musicalitat desconcertant, dels ecos llompartians que emergeixen així com ens anam endinsant en la lectura, o de no acabar de compartir les idees de l'autor respecte a la sintaxi i a la utilització dels adjectius. Ben mirat, això que ara acab d'esmentar no vénen a ser més que recursos, maneres que té en Miquel López Crespí d'expressar les seves conviccions irreversibles i subversives, maneres de fer palès un tarannà indòmit, que es planteja una escriptura resistent com, des de sempre, s'ha plantejat una vida resistent, que li impedeix doblegar-se a les escomeses de les modes literàries o de la preceptiva, i el duu a no lliurar-se a més poder que al de la seva passió existencial. Ruben Darío ho expressava d'una manera més sintètica: *Ni teòlegs ni filòlegs*. I a pesar de la trampa de la diferència de contextos, les paraules del gurú del modernisme mostren fins a quin punt els camins de la poesia són incontables i fins a quin punt se'n pot fer una mateixa lectura des de posicions extremes pendulars.

"López Crespí, un home que no cerca amb els seus versos sinó la nostra rèplica, implicar-nos en l'aventura portentosa d'interrogar la vida i de dir no als mediocres i a l'arbitrarietat"

Perquè ja he apuntat quina opinió de l'art per l'art té Miquel López Crespí, un home que no cerca amb els seus versos sinó la nostra rèplica, implicar-nos en l'aventura portentosa d'interrogar la vida i de dir no als mediocres i a l'arbitrarietat.

És ver que és fàcil veure *Els poemes de l'horabaixa* com el llarg peregrinar d'una veu turmentada per un cosmos barroc d'ombres difícils, d'ideals marcits, de cambres buides, de passions malaguanyades, de pactes oblidats, de somnis desapareguts, d'hores malal·tisses, d'exilis en pròpia terra; de còlera i de crepuscles, d'abaltiments i de violència, de follia i de falsedat, de cal·lúrgia i d'extenuació, de mentides i d'angoixa, de servilisme i de bisturins, de desconcert i de suïcidi, d'insomni i de terbolesa, de pistoles i de cendres, de xiprers i de llops, de còlera i de malsons, d'abismes i d'atzucacs, d'infern i de ferotgia, d'orbesa i de laberints, de dolor i de naufragis, de fracassos i d'hiverns, de solitud i d'irrealitat, de botxins i d'injustícia...

Quan tot el món en què creieren els més utòpics i constataris de la seva generació s'ha ensorrat (...el passat moria enmig de l'asfalt/barca a la deriva.), López Crespí vendria a fer l'inventari de la derrota, un inventari de vuitanta-un poemes, que ens hauríem d'imaginar com un interminable viacrucis si, a més a més, li haguéssim de fer cas quan afirma que *La poesia era aleshores excels disseny aerodinàmic/ fràgil xerrameca engolada voleiant damunt les tombes. O quan més endavant es mostra encara més categòric: reconec la mentida del vers; o no cal amagar que les paraules s'han rovellat/ i cada adjectiu amaga anomalies polsoses/ grotesques efusions de l'esperit en les quals ningú ja no creu.*

"La poesia de l'autor no és més que la manifestació palesa d'un hàbit de qüestionar-s'ho tot adquirit al llarg de tota una vida d'inconformisme i d'autoexigència"

Però, de la mateixa manera que estic segur que *Els poemes de l'horabaixa* no són el simple inventari d'una derrota, també estic segur que l'aparent desconfiança en la poesia del seu autor no

és més que la manifestació palesa d'un hàbit de qüestionar-s'ho tot adquirit al llarg de tota una vida d'inconformisme i d'autoexigència. No, en Miquel no fa poemes *malgré lui*. Precisament ell més que ningú sap que la paraula és un dels primers poders que intenten anorrear els dictadors.

I per això mateix li sentíreu dir que *Retirar-se seria caure en la trampa, que Conèixer el final de l'argument/ no és excusa vàlida per a justificar la retirada, que cal marxar/ amb el cap ben alt/ per l'avinguda esclatant de la tempesta*. O el sentíreu evocar la mel tastada a l'infantesa, aquella llum que naixia de les pedres en presència de l'àvia, *dues llengües extenuades fugint de la desventura, uns ulls de dona com illes colpides per la pluja*. O també, convençut com René Char que resistència és esperança, el sentíreu que somnia en una nova primavera en què Aurora Picornell prendrà el sol tota nua i la seva boca tendrà gust de mel i taronges, que els humiliats, els vençuts, els perdedors de sempre retornen *des de l'indret on la mar i el blau del cel s'ajunten*, per després imaginar-los salpant severament amb la marea.

La flama de la rebel·lia, els horitzons de la memòria, les melasses de l'amor, el paradís perdut de la infantesa, els palmerals de l'esperança són alguns dels estímuls que converteixen *Els poemes de l'horabaixa* en un llibre que transita per les essències més universals i més frondoses del cor de l'home, un llibre davant el qual no ens queda més alternativa que exercir de ciutadans d'un regne i d'un foc que en deim intel·ligència, si no volem restar perduts davant la vitalitat i la provocació que hi batega.

De propostes culturals com les que Miquel López Crespí llança des dels seus territoris del maquis, o se'n surt una mica més lliure o convençuts que no hi ha antídote per la rèmora dels nostres ulls cansats. Ω

La poesia mallorquina contemporània a Pollença

De març a juny d'enguany, l'Ajuntament de Pollença en col·laboració amb el Centre Cultural "Guillem Cifre de Colonya" i la Fundació Guillem Cifre de Colonya han organitzat una mostra de la poesia que es fa ara mateix a les Illes. Obrí aquestes interessants i prometedores "Vetllades Poètiques" el professor Fco. Díaz de Castro (València, 1947), autor, entre d'altres, dels poemaris *El retorno*, *El mapa de los años*, *Utilidad del humo*, *Navegaciones*, *La canción del presente*, etc.

El vuit d'abril el poeta Antoni Xumet, un dels organitzadors de les Aules, presentà el conegut escriptor Miquel López Crespí que, amb notable èxit de públic, donà un recital dins del marc d'aquestes "Vetllades Poètiques". Miquel López Crespí que recentment guanyava el premi de novel·la de l'Òmnium Cultural amb l'obra *La Ciutat del Sol* i ara mateix el III Premi de Novel·la "Miquel Àngel Riera 1999" amb la novel·la *L'Amagatall* llegí diversos poemes dels llibres *Planisferi de mars i distàncies* (Columna Edicions), *Punt final* (Editorial Moll), *El cicle dels insectes* (Editorial Moll) i *L'obscura ànsia del cor* (Publicacions de la Universitat de les Illes Balears-UIB).

El sis de maig serà el torn de l'excel·lent poeta Miquel Cardell (Llucmajor, 1958) autor de *Elegia de grumers*, *Magazine*, *Instamatic*, *Tebeo*, *Material de calendari*...

Tots el recitals es fan en dijous i comencen a les 20'30. Ω

(Redacció)

LA CULTURA A MALLORCA

La generació literària dels anys 70

MIQUEL FERRÀ MARTORELL

És publicada la novel·la *La Senyora*, d'Antoni Mus, premi sant Jordi 1979, una extraordinària narració que serà portada amb èxit al cinema i evidentment, eclipsarà el Bearn cinematogràfic de Villalonga, això segons alguns crítics del Setè Art. "Antoni Mus -deia un altre crític- pertany a una de les primeres llesques de l'exèrcit d'escriptors mallorquins que, en un desplegament espectacular, han ocupat una posició tan important en la narrativa catalana dels darrers anys". La novel·la *La Senyora* és però l'antífesi de la novel·la villalongiana i amb prou encert ens fa la denúncia de tot un món illenc ben real: la corrupció, el cinisme, la gran hipocresia del burgès mallorquí... "És la història d'un feixuc heretatge de corrupció que no respecta sexes, edats ni condicions socials...". Sis obres de narrativa tenia Antoni Mus publicades quan morí i els seus enemics li tiraren i li tiren encara terra al damunt, cabronament, injustament. Pertany també als narradors del 70 Joan Manresa, que el 73 publicava el seu primer *Ciutat de Manacor* amb el relat *Primer banyador blau marí* i del qual el gran crític barceloní Joan Triadú explicava: "Al pròleg, Gabriel Janer Manila retreu una frase de l'autor que diu que té la impressió que tothom s'ha entossudit a creure que ell no és escriptor. Aquestes narracions pro-

ven que sí que ho és...". La meua *opera prima* en català, la novel·la *La Universitat*, publicada l'abril del 72, també mereixia en aquella ocasió els elogiosos comentaris de Joan Triadú a la revista *Serra d'Or*. La producció dels escriptors illencs dels 70 fou molt abundosa i important, no és encara. Els tres autors més prolífics, Gabriel Janer Manila, Antoni Serra i jo mateix podem omplir amb les nostres obres un prestatge per a cent vint títols, entre els quals hi ha els premis de més prestigi i els gèneres més diversos. Però evidentment, al costat de noms com Guillem Frontera, Llorenç Capellà, Miquel López Crespí, Carme Riera, Baltasar Porcel, Maria Antònia Oliver... no hi podem obviar autors de la vàlua indiscutible de Pau Faner o Valentí Puig. Els mandarins de la literatura es mouen més per amiguisme bord que per un criteri seriós i per això a l'hora de fer llistes, moltes de vegades, miren més el cul que el cap. Els escriptors de la generació dels 70 tenim refrendats els nostres títols en edicions de les editorials més exigents, en la feina de tota una vida, en els guardons més importants. Això, en el país de l'enveja, que és aquest, país de lladres de guant blanc i beats falsos, ha de fer flama. Ja ho entenc ja! Per això jo dic que la generació dels 70 és la generació d'Antoni Mus. (Article publicat en *el Diari de Balears* el 6-IV-1999). Ω

Miquel López Crespí: Premi de Narrativa "Baltasar Porcel"

Miquel López Crespí acaba de guanyar el Premi de Narrativa "Baltasar Porcel" amb l'obra "Corfú"

Miquel López Crespí acaba de guanyar el Premi de Narrativa "Baltasar Porcel" amb l'obra "Corfú", una bella i imaginativa història de pirates on la ficció, el relat periodístic, la fabulació i la més curiosa investigació històrica es mesclen, d'una forma magistral, bastint així una obra insòlita i extremadament creativa en opinió del prestigiós jurat que ha atorgat el guardó. El jurat de tots els premis que atorgava enguany l'Ajuntament d'Andratx era compost per Baltasar Porcel, President, Baltasar Cuatrecasas, Margalida Pujol, l'escriptor Gabriel Tomàs, Maria Calafell i pel regidor de l'Ajuntament d'Andratx (sense veu ni vot).

Miquel López Crespí és un dels autors més guardonats en tota la història de la literatura catalana

Miquel López Crespí va néixer a Sa Pobla l'any 1946. Escriptor, col·laborador de premsa, actualment és un dels autors més guardonats en tota la història de la literatura catalana. Vocacionalment es dedica a la narrativa, el teatre i la poesia. Ha obtingut nombrosos premis literaris entre els quals caldria destacar, en narrativa: el "Joan Fuster 1984" (València); "Joanot Martorell 1986" (València); "Ciutat de Palma 1991"; "Pompeu Fabra

1984"; "Joan Santamaria 1989" (Barcelona); "Ciutat d'Olot 1987"; "Baltasar Porcel 1993"; "Premi de les Lletres" (Mallorca, 1987); Premi de "Ciutat de València 1988"; "Manuel de Pedrolo 1985"; "Serra i Moret 1993" de la Generalitat de Catalunya, Premi de Novel·la "Valldaura 1997" (Barcelona); III Premi de Novel·la "Miquel Àngel Riera 1998", etc. En teatre ha obtingut el Premi Born (Menorca); el "Ciutat de Palma 1974"; "Carles Arniches" (Alacant); "Consell Insular de Mallorca" (1987); "Ciutat de Granollers"; "Ciutat d'Alcoi 1984" amb l'obra "Homenatge Rosselló-Pòrcel", etc.

Alguns llibres de l'autor de sa Pobla

Alguns dels seus llibres més coneguts són: "La guerra justa acaba de començar"; "Autòpsia a la matinada"; el llibre de narrativa juvenil "Històries per a no anar mai a l'escola" (1984); "Notícies d'enlloc" (1987); "Necrològiques" (1988); "Homenatge Rosselló-Pòrcel" (1984); "Crònica de la pesta" (1993); "Vida d'artista" (1995); "Històries del desencís" (1995); "Estiu de foc" (1998) i el llibre de memòries "L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970". En poesia cal destacar, entre molts d'altres: "Foc i fum"; "Les Plèiades"; "L'obscura ànsia del cor"; "El cicle dels insectes"; "Els poemes de l'horabaixa"; "Planisferi de mars i distàncies" i "Punt final". Ω

(Redacció)

ELS NOSTRES

Bartomeu Horrach Canals (1898-1987)

L'amic Mateu Morro ha estudiat recentment la història del moviment obrer a Santa Maria del Camí en temps de la Segona República, en el llibre *Moviment obrer i partits d'esquerra a Santa Maria del Camí 1931-1936*. Sembla que l'existència d'un grup republicà i obrerista a Santa Maria data almenys de la Primera República. Mateu Morro ens assabenta que la memòria popular conservà durant molts d'anys el record d'una manifestació republicana quan es proclamà la Primera República. Per a aquest treball, l'historiador ha consultat un text mecanografiat sobre el "Movimiento Nacional" redactat a partir de converses amb els caps de la Falange. També ha pogut estudiar publicacions com *El Obrero Balear* i *Foch y Fum*. Per això sabem que fins al 1919 no es planteja públicament la necessitat de constituir

una associació obrera a Santa Maria.

Un dels personatges més interessants que analitza en Mateu és Mateu Horrach i Canals, promotor d'aquell intent organitzatiu i fundador de l'agrupació socialista.

En la revista *El Obrero Balear* de 5 d'abril de 1919 es pot llegir: "El compañero Horrach está haciendo activísimos trabajos para fundar una organización obrera en dicho pueblo, habiendo a tal efecto inscrito su nombre unos 40 compañeros de distintos oficios". Bartomeu Horrach va néixer a Santa Maria el 23 de març de 1898. Després de deixar l'escola ajudà els seus pares en el cafè que posseïen a Can Mort. Com explica Mateu Morro: "Interessat pel socialisme, a Ciutat visità Llorenç Bisbal, el qual li recomanà la lectura de *El Capital* de Carles Marx". Més endavant col·laborà a *El Obrero Balear* aju-

dant a formar un nucli obrerista a Santa Maria. Pel treball abans esmentat sabem que en aquest grup hi havia Jaume Cunill "Xic", Bartomeu Dolç "Barona", Gabriel Amengual "Pereta", Miquel Pizà "Pessiga" i Jaume Oliver "Parró".

Per la revista *El Obrero Balear* sabem que el març de 1920 Ignasi Ferretjans va anar a Santa Maria a consolidar l'embrió associacionista que s'hi estava formant. La publicació abans esmentada diu que va anar molta gent a escoltar-lo i s'hi constituí una societat de pagesos i oficis diversos i una societat d'obreres tèxtils (*El Obrero Balear*, núm. 943, març de 1920).

En parlar de Bartomeu Horrach i Canals (1898-1987), la *GEM* informa dient: "Polític. Fou col·laborador de *El Obrero balear* i *Foch y Fum*. Va dirigir un negoci familiar de begudes gasoses. Fou

president de la Comissió Gestora del Front Popular i batle (1936) de Santa Maria del Camí. Detingut l'agost de 1936, estigué tancat al castell de Bellver, a can Mir i, més tard, a s'Espinagar (Manacor)". Com explica Mateu Morro, les primeres repercussions de l'aixecament militar a Santa Maria es començaren a notar el mateix dia 19 quan ja es van veure grups de feixistes armats. Dia 20 de juliol quatre oficials dels "jinetes de Alcalà" iniciaren la repressió contra el poble, on cremaren l'arxiu, biblioteca i banderes de l'agrupació socialista. A Santa Maria foren empresonats uns quaranta afiliats i simpatitzants de les organitzacions d'esquerra. Una xifra molt considerable si considerem les reduïdes dimensions d'aquestes. Els assassinats per la dreta feixista foren: Josep Santandreu Can-

yelles "Llavurí", pagès; Miquel Cabot Dolç "Bergantet", socialista i picapedrer, afusellat al cementiri de Porreres el 15 de gener de 1937; Joan Tramaullas Pizà "Cabo", carregador del moll, assassinat el 4 de gener de 1937. Quant a Bartomeu Canyelles "Greixonera" i Antoni Oliver Vich, moriren afusellats en el front durant la guerra. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω

PASSATEMPS

AUTODEFINIT BLANC

Hi ha 10
quadres negres

	ENGINYOS DE SES ILLES	PINTURA INGENIA MOVIMENT QUE CERCA LA UNO MISTICA SOTA UN MESTRE	FER MALBE, ASSOLAR QUE NO DEIXA PASSAR LA LLUM	CONFORME A LA PAU ITALIA CINQUANTA	CUJOTA EXTIRPADA	PUGEU SENSE CONSCIENTS RESONANCIA D'UN TRO 999	CIUTAT DEL PIAMONT SERRA DE LA MARISA BAIXA	EFFECTE DE COURE PENETRAR UN LIQUID EN UN COS PERMEABLE
QUE IMPLICA ANARQUIA	▶							
CAPITAL DE BOSNIA	▶							
ESTIRO TARANNA ALTU I ARROGANT	▶							
GRAN VERDOR I FRONDOSITAT EN UNA PLANTA ESQUERRA CATALANA	▶							
TE MORO	▶							
CONEXIÓ ZERO	▶							
PERSONA QUE ES BURLA DE TOT PER COSTUM	▶							
MIG AFER NOM DE L'EDITOR D'AQUESTA REVISTA	▶							
CIUTAT FRANCESA INCLINADA AVAL	▶							
ES DEDICA A L'ESPIONATGE CONTRACCIÓ ALUMINICA	▶							
ESTIMA MENJA L'APAT DEL MIG DIA	▶							
EXIGIR UNA COSA A LA QUAL HOM CREU TENIR DRET	▶							

Eivissa i Formentera

- campanyes -

Campanya de
normalització de les cartes
de bars i restaurants

Ja fa uns mesos, iniciarem una campanya perquè els pitiusos i les Pitiüses s'impliquin en la tasca de demanar als propietaris de bars i restaurants que el català sigui present a les cartes dels seus establiments. Vàrem

imprimir (i distribuir) 3.000 targetes que contenen els dos textos següents:

Us fem saber que hem menjat de gust. Us recomanem que acudiu als serveis de

però hem trobat a faltar la carta en català. normalització lingüística del vostre

Ens agradaria que en tornar la hi trobàssim. ajuntament o del Consell Insular.

Aquestes targetes s'han d'usar de la manera següent: si, després d'asseure'ns a taula o al tamboret de la barra d'un bar, constatem que

la carta o la llista de preus no estan en català, consumirem allò que ens vengui de gust i, en acabat, quan ens portin el compte en un platet, hi deixarem els diners i la targeta. Si sou tímids, podeu deixar la targeta en el platet quan us hagin tornat el canvi.

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T

TEL.: 971 26 50 05

RECEPTES DE CUINA

Arrossos sucosos
El romesco fregit

Es, com diu Pla, una salsa del Camp de Tarragona; i "no és més que el sofregit habitual, però més complicat. En una cassola, sobre l'habitual fons d'oli, poseu una quantitat de ceba tallada, tomàquet, molt de tomàquet, pebrot, pebre bo, sal, llorer, farigola, fenoll i orenga. Tots aquests ingredients s'han de coure molt, vull dir una llarga estona, fins a fondre's en una confitura, i passar-se després pel colador..."

Carns

Peuets de porc o de vedella

Un quilo de peuets o manetes de porc o de vedella, mig quilo de tanda, una tassa de cigrons remullats, 200 gr. de pernil, 400 gr de xoriç, una cullerada de julivert picat, un pessiguet d'herba-sana, una ceba grossa, un quart de quilo de tomaques trossegades, mitja culleradeta de pebre-blanc molt, dos alls, sal, quatre pebres secs, i remullats

Netejarem bé la tanda amb vinagre i sal, la ficarem després en aigua calenta unes quantes vegades fins que estiga ben neta i la trossegarem menuda. Les manetes o peuets de porc i de vedella; després de sofllats i ben raspats, els rentarem amb aigua calenta i els trossegarem.

En una olla o perol es posarà tot a bullir amb prou aigua. En bullir durant uns minuts, tirarem eixa aigua i n'afegirem de nova ben calenta, procurant cobrir tots els trossos a bastament. Ho deixarem coure fins que estiga un poc tendre. Cal afegir-hi aigua fins a dos litres. Hi posarem els cigrons que tindrem a remulla des de la vespra, el pernil a trossets i el xoriç, l'herba-sana, la ceba trossegada, les tomaques també trossegades i el pebre. En un morter picarem molt finament els alls i els quatre pebres que haurem tingut a remulla en aigua calenta, afegirem la sal, ho abocarem tot en l'olla i ho remenarem amb cullera de fusta. Cal deixar-ho bullir lentament fins que sols quede un suc espès i greixós.

Peixos

Potatge amb bacallà

Mig quilo de cigrons, mig quilo d'espínacs, un quart de quilo de bacallà, unes creïlletes, un all, una tomaca grossa i una ceba, oli, sal, pebre-roig i un pessiguet d'herbes aromàtiques (herba-sana, timó, orenga). El cigrons i el bacallà els tindrem a remulla des del dia abans, però separats. Es posen a bullir els cigrons i, en estar quasi cuits, s'hi posen els espínacs ben nets i trossegats i el bacallà espencat. A banda, sofregirem en una paella la ceba picada, la tomaca i l'all també picats; en estar sofregits, els afegirem la farina i el pebre-roig i, de pressa, perquè no es cremen, colarem el sofregit i l'abocarem a l'olla on són els cigrons. Ho adobarem amb sal, un poc de pebre i les herbes aromàtiques.

* CREÏLLES = Patates

* VITET = Pebre

L'octubre de 1998 hem reimpres 500 targetes més, la meitat de les quals les hem distribuïdes per correu amb la

col·laboració del Grup d'Estudis de la Naturalesa (GEN). Ω

Plataforma per la Llengua

PROU d'IMPOSTOS!
ABUSIU

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

SOLUCIONS

R	V	M	V	L	C	E	R
A	N	I	D	A	M	A	V
L	V	A	I	P	S	E	
A	T	O	C	O	I	L	
C	I	R	N	E	A	F	
A	T	E	L	R	B		
O	E	B	R	E	S	A	B
I	V	R	A	S	A	T	
C	E	A	N	V	F	U	
C	U	O	R	I	T		
O	V	E	J	V	S		
C	I	N	O	V	A	N	A

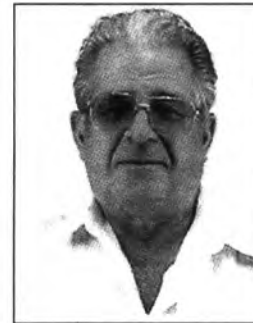
Tots contra en Milosevich

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TELF. 971665336

Va ser vint-i-tres de maig,
Mil nou cents noranta nou,
Que s'olla vessava es brou,
El vençut digué me'n vaig.
Projectils de gran alcanç
A dins Belgrad explotaven,
Els grans hangars se cremaven,
De morts n'hi hagué bastants.
Els servís i els albanesos,
No se podien sofrir,
Una força va partir,
Amb tots els seus endemesos.
Degut a no estar entesos,
Sa força bruta s'emprà
E matar i destrossar,
Fugien per no ser presos.
Encara bastants n'hi ha,
Defensant es renegat,
Un personatge inclinat
A tot veïnat molestar.
Volent ell glorificar
La seva raça escollida,
En això s'inclinaria,
Sa banya hi va ficar.
Ses forces de tot Europa,
Han preses ses missions,
Amb vaixells i avions,

Això ha estat sa resposta.
Serà una cosa grossa,
Lo que se destruirà,
Tot per culpa d'un serà,
Es ser caparrut molt costa.
En Milosevich, ja té,
Guerra amb tots els veïnats,
De armes ben preparats,
Se considera guerrer.
Hauria de mirar primer,
Sa força que te es contrari,
El faran pujar al calvari,
Això és lo que ha mester.
Avui sa societat,
Parlaré de dins Europa,
Ha feta força molt grossa,
Per evitar tot combat.
Saben el mal resultat,
Que duu una trista guerra,
A la dreta i a l'esquerra,
Tot sol quedar assolat.
Per la pau s'ha de lluitar,
Això és convenient,
Sa nació amb mirament
Se te ella d'observar.
Evitar del tot penar,
Sa gent ha d'estar contenta,

Sa feina ens dona exemple
A ningú li pot mancar.
Quan Mallorca començà,
A venir molt de turisme,
Sa força era precisa,
pels molts hotels aixecar.
Vengué molt peninsular,
per avançar sa gran obra,
va ser una bona força,
i molt se va avançar.
A molts Mallorca agradà,
Perquè vivien molt bé,
Va dir: jo m'hi quedaré,
Per la vida jo passar.
Un solar hi va comprar,
Hi va aixecar sa vivenda,
La gent hi està contenta,
Amb so mallorquí lligà.
Qualcún de xiflat dirà,
Que s'ha de treure defora,
Tota aquesta gent mos sobra,
Que duu diferent parlar.
Dins cada nació hi ha,
Senyors, servents i esclaus,
Si els casos observau,
Tots varen congeniar.
Sa saberen amotllar,
A ses seves circumstàncies,
Cap dia passaren ànsies,
Per saber-se conformar.
És molt trist 'ver de fugir,
De sa terra on va nàixer,
Aquesta obra mateixa,
Me va tocar fer a mi.
Quan en Franco envaí,
Aragó i Catalunya,
Una molt grossa columna,
Cap a França és dirigí.
Anava ple és camí,
De jove i gent major,
Sa mare amb s'infantó,
A penes podia seguir.
A n'això s'hi atreví,
Per poder salvar sa vida,
En Franco donà consigna,
Tot roig 'via de morir.
Quan pes camí rebentats,
Que de molt lluny se venia,
Sa aviació acudia,
I tothom fou metrallat.
Molt de mort i esquelebrat,
A sa vorera es deixava,
Allà la mort t'arribava,
De ningú era ajudat.
Qui és que pot acceptar,
Una cosa tan cruel?
Mireu-vos de cap a peu,
Que tots som de fet germà.
Déu a tots ens ordenà
Que entre tots mos estimassim,
I també mos ajudassim,
Que sa pau pogués regnar. Ω

Contra sa guerra

ESCANDELL

Amb ses bombes sa sang vessen,
El món estan destrossant,
Tots els polítics s'afanyen,
Per veure si guanyaran.

Sa ambició ha corromput,
Gran quantitat de persones,
El contrari no es volgut,
L'arruixen a altres zones.

Així conquisten terrenys,
Abusant i assassinant,
I se proclamen els reis,
D'aquells llocs que van cobrant.

Així són els mandataris,
L'innocent van afuant,
Obligant a mercenaris,
A la gent, assassinant.

Està flamejant l'entorn,
Amb bombes incendiàries
Pateixen els kosovars,
I altres països contraris.

Fins i tot els castellans,
Discuteixen el llenguatge,
Volen, com passava abans,
En tot dur-nos avantatge.

Reneguen dels mallorquins,
Ni mos volen escoltar,
Els mos desitgen mal fins,
Quan senten nostre parlar.

Mallorca terra estimada,
Per tothom qui es ben nat,
Aquí feren trcalada,
Forasters bona grapada,
Que be s'han alimentat. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

EN VICENÇ DE SON RAPINYA

Pla Mirall

Ja tenim es Pla Mirall
Tot ell fet a batzegades,
Talment fotre clatellades,
Carrers i Places alçats.
De dalt a baix a Ciutat,
Tot renou i polseguera,
I lo que vendrà darrera...
Diuen els comerciants.
Ja ho diu en Toni Ungüent:
Pels vots es mouen, aquesta gent. Ω